

3 Bölümün 2.si

Ne Dediler?

- "İnsanlar, tamamen yanlış olarak, petrol gelirlerini ele geçirmek istediğimizi iddia ettiler. Oysa bu gelirler, Irak halkı için bir fonda toplanmalıdır."

Tony Blair; Moving motion for war with Iraq, 18 Mart 2003

- "Petrol, Irak halkına aittir; Hükümet, bu değerli varlığın sadece vekilharcı olmalıdır. "

George Bush; Basın Toplantısı, 14 Haziran 2006

- "Irak halkının petrolü, onların servetidir... Biz Irak'ı petrolü için işgal etmedik."

Colin Powell; Basın Toplantısı, 10 Temmuz 2003

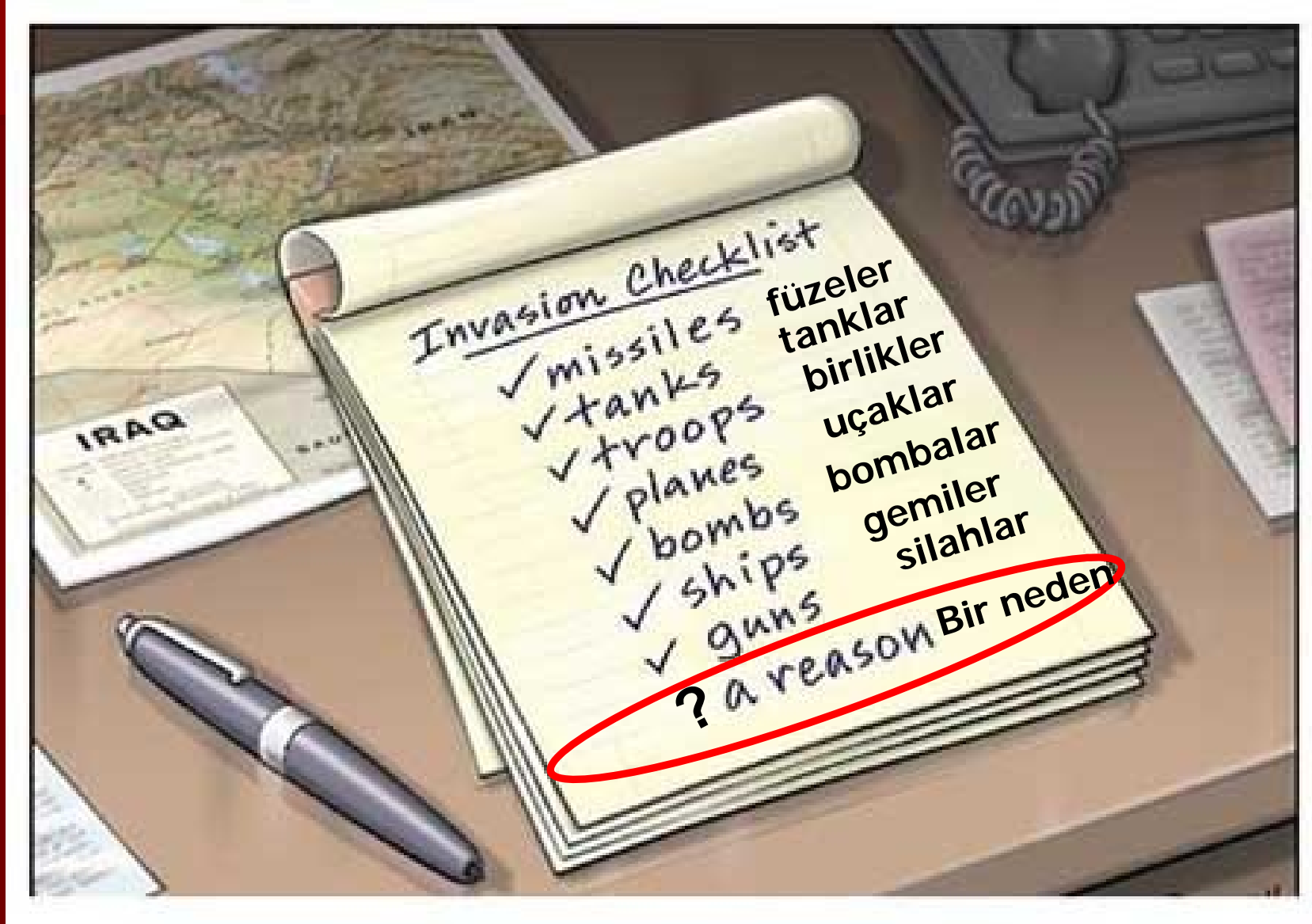
- "Irak petrol gelirleri 2-3 yılda 50-100 milyar dolar gelir getirebilir. Bu da Irak'ın yeniden yapılanması için yeterli olabilecektir."

Paul Wolfowitz; Savunma Bakan yardımcısı, Mart 2003

- "2010'da günde 50 milyon varil daha üretime ihtiyacımız olacak. En ucuz ve dünya rezervlerinin üçte ikisi petrolü barındıran Orta Doğu, hala en büyük ödülün olduğu yerdir"

Dick Cheney; ABD Başkan Yardımcısı, 1999

Irak İşgali Öncesi "Check List"

**O neden de bulundu:
Irak'a, Kitle İmha Silahları Olduğu İçin Müdahale Edildi !!!**

TIMESONLINE

NEWS | COMMENT | BUSINESS | SPORT | LIFE & STYLE | ARTS & ENTERTAINMENT

UK NEWS | WORLD NEWS | POLITICS | WEATHER | TECH & WEB NEWS | RELATED REPORTS | T

Where am I? > Home > News > World News

From [The Sunday Times](#)
September 16, 2007

Alan Greenspan claims Iraq war was really for oil

Graham Paterson

[Greenspan on the 'irresponsible' Bush](#)

AMERICA's elder statesman of finance, Alan Greenspan, has shaken the White House by declaring that the prime motive for the war in Iraq was oil.

In his long-awaited memoir, to be published tomorrow, Greenspan, a Republican whose 18-year tenure as head of the US Federal Reserve was widely admired, will also deliver a stinging critique of President George W Bush's economic policies.

EXPLORE WORLD NEWS

- > IRAQ NEWS
- > US & AMERICAS NEWS
- > EUROPE NEWS
- > MIDDLE EAST NEWS
- > ASIA NEWS
- > AFRICA NEWS

TIMES RECOMMENDS

“Irak savaşı, büyük oranda petrol içindir.”

(15 Eylül 2007)

Greenspan:

“I am saddened that it is politically inconvenient to acknowledge what everyone knows:

The Iraq war is largely about oil”

10
diggs

Abizaid: 'We've Treated The Arab World As A Collection Of Big Gas Stations'

Think Progress | October 16, 2007

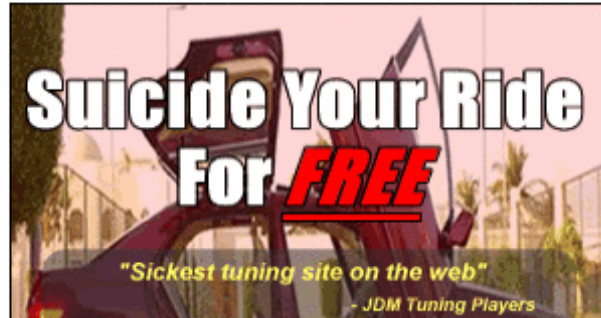
digg it

During a round table discussion on [the Fight for Oil, Water and a Healthy Planet](#) at Stanford University on Saturday, Gen. John Abizaid (Ret.), the former CENTCOM Commander, said that [of course](#) the Iraq war is [about oil](#):

Of course it's about oil, we can't really deny that, Abizaid said of the Iraq campaign early on in the talk.

We've treated the Arab world as a collection of big gas stations, the retired general said. Our message to them is: Guys, keep your pumps open, prices low, be nice to the Israelis and you can do whatever you want out back. Osama and 9/11 is the distilled essence that represents everything going on out back.

Abizaid has previously argued that the U.S. would need [to keep a long-term military presence in Iraq](#) in order to protect [the free flow of goods and resources](#) such as oil, but his Stanford comments go much further in pinning oil as a prime motivator for the war.

**"Onlara şu mesajı verdik:
Pompalarınızı açık,
fiyatları düşük tutun,
İsrail'lilere iyi davranın."**

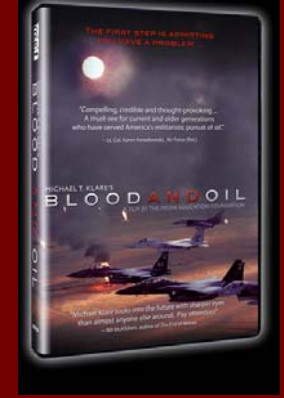

**CENTCOM eski
Komutanı Abizaid:
"Irak Savaşı, elbette ki
petrol içindi.
Arap Dünyası'na
Büyük Petrol
İstasyonları
Koleksiyonu
(Topluluğu)
Muamelesi Yaptık"**

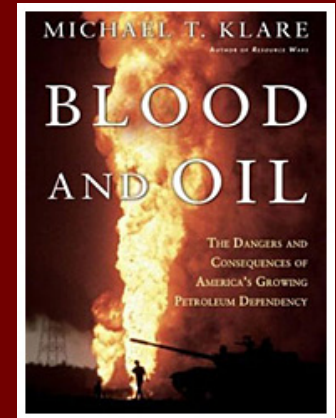
Prof. Michael Klare:

**“İran Körfezi’nin kontrolü,
Avrupa, Japonya ve Çin’in kontrolü
demektir.**

**Bu, elimizin tetiğinin üzerinde olması
anlamına gelmektedir.”**

*(Kaynak: Thirty Year Itch, Robert Dreyfuss,
motherjones.com, March 1, 2003)*

"Blood and Oil", Michael Klare

- "Son yıllarda Afrika ve Asya'da yaşanan birkaç savaşı inceledikten sonra, Huntington'unkinden kökten farklı bir sonuca ulaştım:
- Bu da, çağdaş çatışmaların kökeninde, uygarlıkların ya da kimliklerin farklılığının değil, doğal kaynakların yattığı gerçeğiydi.
- Gördüğüm kadarıyla; petrol, su, toprak ve madenlerin her biri, miktarları sınırlı olduğunda veya birden fazla grup bunlar üzerinde hak iddia ettiğinde, bir çatışmaya neden olmaları için yeterli neden oluşturmaktadırlar."

ABD Neleri Hedefliyor ?

- “Küreselleşme”nin bazı kavramlarla süslenerek, yayılımının sağlanması, uluslar arası direncin en aza indirilmesi
- Entegre olmamakta direnen (!) ülkelere,” işgal dahil zorla erişim”
- “Piyasa” olarak görülen ülkelere, yasal ve idari düzenlemelerin, tek tip ve tercüme metinlerle dayatılması ve ihrac edilen sermayenin en kısa, kesintisiz ve en karlı biçimde geri dönüşünün temini.
- Dünya Bankası ve IMF kanalı ile “yeniden yapılandırma !”
- Enerji kaynağı bakımından zengin ülkelere, tek tip Üretim Paylaşım Anlaşmaları'nın (Production Sharing Agreements) kabul ettirilmesi
- Enerji ihrac yollarının kontrolü; yükselen güçlerin enerji nakil yollarını kontrol altına almak
- Dünya (enerji) ticaretinin kontrolü
- Petrol fiyatlarının/OPEC'in kontrolü

“Küreselleşme” Üzerine...

- Bir “bilen”, kitabında şunları söylüyor:
“1994’de, Endonezya’nın Cakarta kentinde yapılan Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği (APEC) liderleri toplantısında Başkan Clinton, Amerikan şirketlerini, Endonezya’ya gelmeleri konusunda teşvik etti.
- *Birçok şirket de geldi ve çoğunlukla çok iyi şartlarda geldiler (Endonezya’daki insanların dezavantajına olan, “rüşvet” içeren yozlaşma önerileriyle).*

“Küreselleşme” Üzerine...

- *Dünya Bankası da aynı şekilde, burada ve Pakistan gibi başka ülkelerde, özel şirketlerin iktidar anlaşmalarını destekliyordu.*
- *Bu anlaşmalar; devletlerin, yüksek miktarda elektriği yüksek fiyattan satın almayı vaat ettiği hükümler içeriyordu... (alma ya da **satın alma şartı** diye bilinen maddeler).*

“Küreselleşme” Üzerine...

- Karı özel sektör alıyordu, riski devletler üstleniyordu.
- *Bu yeterince kötüydü. Ama daha da kötüsü, yozlaşmış hükümetler iktidardan ayrılınca (Endonezya’da Muhammed Suharto 1998’de, Pakistan’da Navaz Şerif 1999’da), ABD devleti, yeni gelen hükümetlere, anlaşmaların şartlarını yerine getirmemeleri ya da en azından tekrar belirlemeleri yerine, anlaşmaya bağlı kalmaları için baskı yapıyordu.*

"Küreselleşme" Üzerine...

- *Aslında Batılı devletlerin kas güçlerini kullandıkları, "adil olmayan" anlaşmalara dair uzun bir tarih var."*
- *Bir "Bilen", Dünya Bankası ve Clinton Yönetimi'nin baş ekonomistlerinden ve 2001 yılı Nobel Ekonomi Ödülü sahibi **Joseph E. Stiglitz**'di.*
- *Bu görüşlerini yazdığı kitabının adı ise, "**Küreselleşme: Büyük Hayal Kırıklığı**" (sayfa: 92-93).*

Dünya Bankası "Model" Anlaşmaları

YİD ve Yi

Türkiye: Doğal Gaz Aşırı Bağımlılık; Bazı “Neden ve Sonuçlar”

“Enerjide vurguna, Sezer teftişı”

Hürriyet

17/10/2003 anasayfa>>>

17 Ekim 2003

Ekonomi

17.10.2003

Enerjide ‘vurgun’a Sezer teftişı

Devlet Denetleme Kurulu Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer’in talimatı ile hazırladığı enerji yolsuzluğu raporunu tamamladı. Rapora göre özellikle Yap İşlet Devret projeleri yıllarca devleti zarara sokacak ve şirketlere haksız kazanç sağlayacak işlemlerle dolu.

Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu (DDK), Türkiye’nin bankacılık sektöründe yaşadığı hortumlamanın bir benzerinin de elektrik sektöründe uygulanan yap-işlet-devret (YİD), yap-işlet (Yİ) ve işletme hakkı devri (İHD) projeleriyle yaşanmakta olduğunu ortaya çıkardı. Söz konusu özel şirketlerle imzalanan kamu zararına sözleşmelerle, elektrikteki hortumlamanın yıllarca süreceği de belirlendi.

DDK Raporu’ndan:

- “Enerji birim fiyatının ana öğelerinden birini oluşturan yatırım tutarları konusunda, hemen bütün uygulamalarda, şirketlerin bildirimlerine itibar edildi.
- Bunların doğruluğu araştırılmadı.”

- “Bazı projelerde yatırım tutarları şirketler tarafından hiç bildirilmedi; buna karşın, nasıl saptandığı belirsiz enerji fiyat teklifleri, Bakanlık’ça kabul edilerek, sözleşmeler imzalandı.
- Gerçek miktarının üzerinde bildirilen yatırım tutarları, elektrik tarifelerinin yüksek olmasının en önemli nedenini oluşturdu.
- Rapora göre, bildirilen yatırım tutarları içinde, maliyete eklenmemesi gereken öğeler sıkça yer aldı.”

- “Teşvik uygulamalarından ve yatırım indiriminden yararlandığı için, vergi ödemesi söz konusu olmayan şirketlerin maliyet hesaplarında vergi kalemlerinin yer aldığı, 'etüt-proje harcamaları', 'diğer harcamalar' gibi başlıklar altına ilgisiz harcamaların konulduğu, grup şirketlerine nedeni bilinemeyen büyük tutarlı kaynaklar aktarıldığı saptandı.
- 552 milyon dolar yatırım tutarlı bir projede, 160 milyon dolar etüt-proje harcaması bildirildi.”

- "7 yılda alacağı parayı 1 yılda alan şirketler var.
- Doğal gaz santrallerinde BOTAŞ'ın zamanında gaz sağlama yükümlülüğünü yerine getirememesinden dolayı, Elektrik Enerjisi Fonu (EEF) kaynaklarından 4 santrale toplam 125 milyon 897 bin 420 dolar ödeme yapıldı.
- Eskalasyon hesaplamalarında, ticari gerçeklerle bağdaşmayan uygulamalar yapıldı. ...Sözleşmelerde yatırım dönemleri için eskalasyon oranı olarak CPI ya da yüzde 5'ten hangisi büyükse onun kullanılacağına ilişkin kurallar konuldu."

Türkiye Gaz Talep "Tahminleri"

(milyar metreküp/yıl)
(BOTAŞ/ETKB)

	2010	2020
1990 sonları	55	84
2002 sonrası	40	44
Bugün	44	66

2009 yılı tüketimi: ~ 34 milyar metreküp
"Sapma!!": 21 milyar metreküp

TETAŞ'ın elektriği yüksek maliyetle alıp, düşük maliyetle satması

(finansman açığı) ve BOTAŞ'ın "al ya da öde" riski nedeniyle Hazine'ye yük

Hazine'nin üstleneceği muhtemel riskler tablosu

milyon \$

Yıllar	Beklentide işlenecek Maliyet	Doğal gaz al yada öde maliyeti	Toplam
2003	905	128	1.033
2004	1.040	0	1.040
2005	924	535	1.459
2006	1.003	1.038	2.041
2007	1.013	1.423	2.435
2008	1.088	1.783	2.871
2009	1.249	2.051	3.299
2010	1.026	2.157	3.183
2011	1.006	2.140	3.147
2012	1.053	1.164	2.217
2013	1.144	972	2.116
2014	1.208	225	1.433
2015	1.298	0	1.298
2016	1.283	0	1.283
2017	1.230	0	1.230
2018	1.299	0	1.299
2019	783	0	783
Toplam	18.553	13.616	32.169

**Çözüm
geliştirilemezse;
2020'ye kadar
Hazine'ye
Kümülatif "yük":**

32.2 milyar dolar

15 Eylül 2003, Erdal Sağlam, Milliyet

“Yap-İşlet Devret Zararları”

Star Gazetesi

23 Kasım 2007

Sayfa: 10

■ TBMM KİT Komisyonu

“..bir Enerji Bakanlığı yetkilisi”:

“Doğal gazla çalışan YİD santrallerine yapılan fazla ödeme nedeniyle, devletin uğradığı zarar yaklaşık 2.4 milyar dolar”

“Tahkime mi gidilecek, yoksa sözleşmelerin feshi için hukuk davası mı açılacak;

bu konuda Maliye Bakanlığı'na görüş sorduk” ..

(5 sene sonra görüş soruldu!!)

Doğalgazda YİD zararı 2.4 milyar \$

YAP-İşlet-Devret (YİD) modeliyle faaliyet gösteren doğalgaz santrallerinin devlete zararının 2.4 milyar dolar düzeyinde bulunduğu bildirildi. TBMM KİT Komisyonunda, Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt Anonim Şirketinin (TETAŞ) 2005 yılı hesapları görüşülerek ibra edildi. Bazı milletvekilleri toplam 24 YİD santraline fazladan ödenen paralar nedeniyle devletin ne kadar zarara uğradığının kendilerine rapor halinde sunulmasını istediler. Enerji İşleri Genel Müdürü Budak Dilli de konuyla ilgili Enerji Bakanlığı Teftiş Kurulu, Sayıştay ve YDK'nın rapor hazırladığını ve her raporda farklı bir fiyatın telaffuz edildiğini söyledi.

TAHKİME GİDİLEBİLİR

DİLLİ, konuyla ilgili tahkime mi gidileceği, yoksa sözleşmelerin feshi için hukuk davası mı açılması gerektiği konusunda da Maliye Bakanlığı'na görüş sorulduğunu kaydetti. Bir Enerji Bakanlığı temsilcisi de YİD modeliyle faaliyet gösteren doğalgaz santrallerine yapılan fazla ödeme nedeniyle, devletin uğradığı zararın yaklaşık 2.4 milyar dolar olduğunu bildirdi. KİT Komisyonu Başkanı Ünal Kacı, bazı alacaklarda zaman aşımı süresine yaklaşıldığını hatırlatarak, sorunun zaman aşımına uğramadan çözülmesi gerektiğini kaydetti.

■ **TBMM KİT Komisyonu Başkanı Ünal Kacı:**

“Bazı alacaklarda zaman aşımı süresine yaklaşıldığını hatırlatarak, sorunun zaman aşımına uğramadan çözülmesi gerektiğini”

KAYDETTİ...

Star

23 Kasım 2007, Sayfa: 10

**“Yap-İşlet Devret Karları
Yap-İşlet-Devlet Zararları”**

4 seneden fazla zaman geçmiş.... “Kaydetti!”

02 Eylül 2009

Alınmayan gaz için İran'a iki milyar dolar daha ödenecek

Doğalgaz tüketimindeki düşüş enerji yönetimini 'iki arada bir derede' bıraktı.

- “Geçen yıl İran'a ödenen para ile bu yıl da 'al ya da öde' kapsamında yaklaşık 2 milyar dolar ödeneceği varsayılırsa; kullanılmayan gaz için ödenecek toplam para, 2 milyar 704 milyon doları buluyor. Alınmayan gaza ödenen parayla doğalgaz abonelerine yüzde 20-25 ucuz gaz satmak mümkün.
- Uzmanlar, çözüm olarak, doğalgazdan alınan ÖTV ve KDV'de indirim gidilerek satışların artırılmasını istiyor. Doğalgaz fiyatları geçen yıl konutlarda yaklaşık yüzde 73, sanayide ise yüzde 75 oranında zamlanmıştı. Enerji yönetiminin karşı çıkmasına rağmen Hazine ve Maliye'nin baskısıyla yapılan ve tüketimin arttığı Eylül-Aralık dönemine denk gelen zamlar, abonelerin tepkilerine neden olmuştu.”

"Türkiye, Rusya'dan 'al ya da öde'de öteleme isteyecek", 12 Ocak 2010

Türkiye, Rusya'dan 'al ya da öde'de öteleme isteyecek

Enerji Bakanı Taner Yıldız, Başbakan Tayyip Erdoğan'ın Rusya gezisinde bu ülkeden doğalgazdaki 'al ya da öde' şartı için öteleme isteyeceğini açıkladı.

ZAMAN **ONLINE**
internetin İlk Türk Gazetesi

- Bakan Yıldız, Türkiye'nin '*al ya da öde*' şartının ötelenmesi talebinde bulunacağını açıkladı. Bakan Yıldız, "Dünyada doğalgaz tüketimi azalıyor. Rusya'dan 'al ya da öde' şartının ötelenmesi talebinde bulunacağız.
- Aslında sözleşmede böyle bir madde yok. Ancak Rusya'nın bu talebimizi iyi niyetle karşılamasını bekliyoruz." dedi. (NP: İyi niyet? Neye karşılık?)

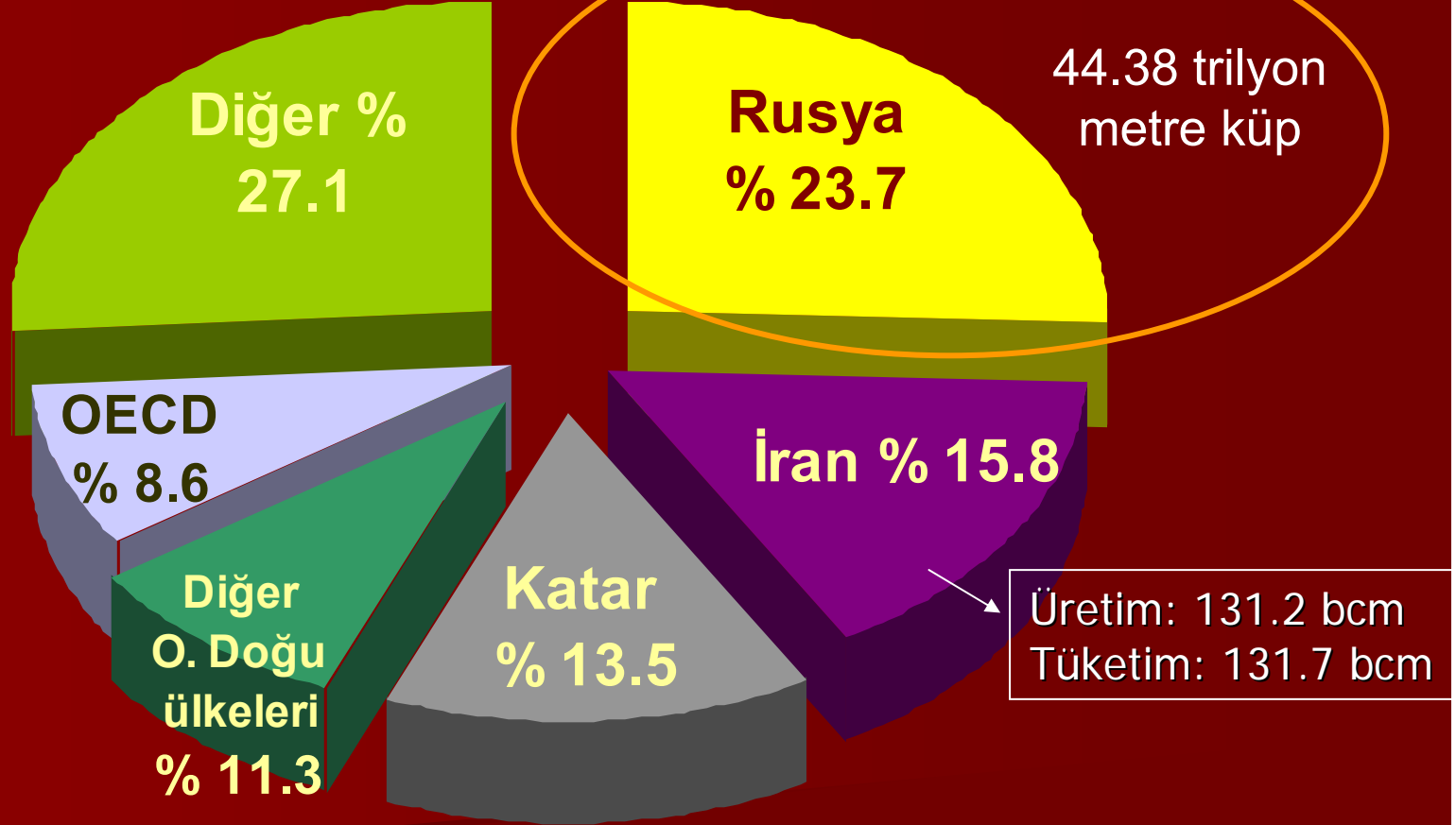
Rusya Enerji Politikaları/Stratejileri (Notlar)

<http://www.russiablog.org/RussianBearGasEU.jpg>
Cartoon from the May 4, 2006 issue of The Economist

Gaz rezervleri kimin elinde ?

Kaynak: BP 2010

Rusya gaz üretimi: 627.5 milyar metre küp/yıl (% 17.6)

Rusya gaz ihracatı: 237.8 milyar metre küp/yıl

Rusya Federasyonu,
kendi kaynakları kadar,
(doğal gazda) alternatif kaynakların
kontrolü ile de etkin oluyor.

*(Örnek: Türkmenistan, Özbekistan,
Kazakistan)*

Gazprom – Turkmenneftegaz Anlaşması

WORLD
ENERGY

INVESTMENT
OUTLOOK

2003
INSIGHTS

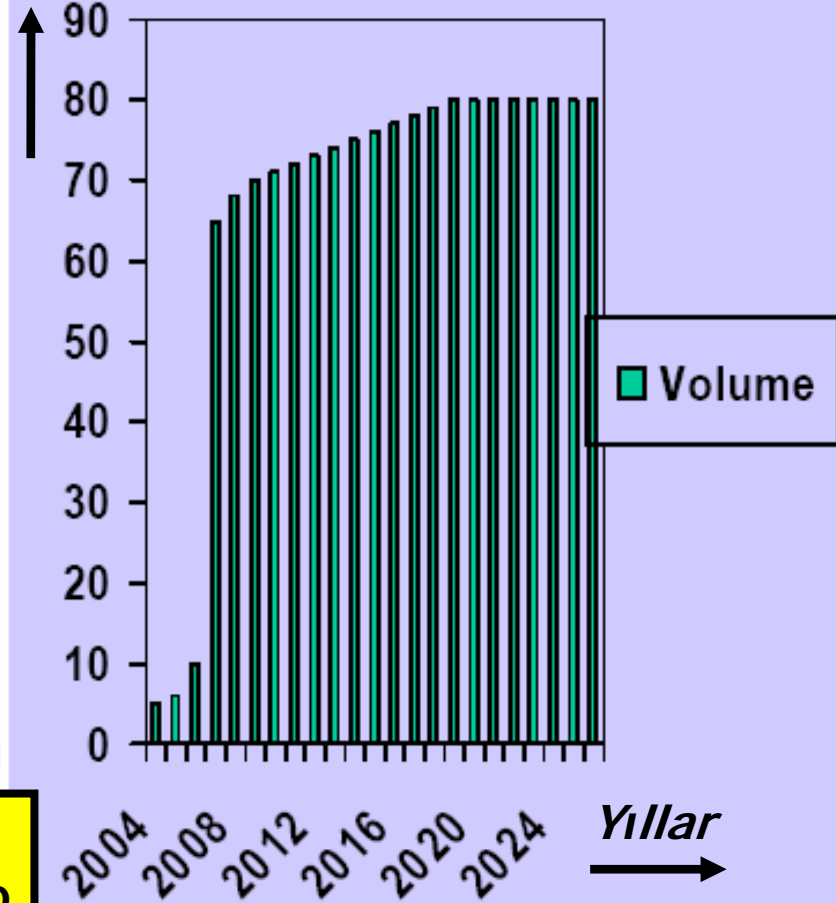
Gazprom & Turkmenneftegaz

Gas Sector Co-operation (10 April 2003 - 31 December 2028)

- Gas supply
  - Delivery at border
- E&P on PSA basis
  - On Caspian Shelf
- Joint projects
  - Infrastructure investment
  - Unified operation rules
  - Energy efficiency R&D
  - New pipeline development
  - Information exchange
- Implementation
  - Ministerial oversight
  - Dispute Consultation
  - Five year opt out provision

Süre: 2003 – 2028 (25 yıl)
Miktar: yılda 80 milyar metre küp

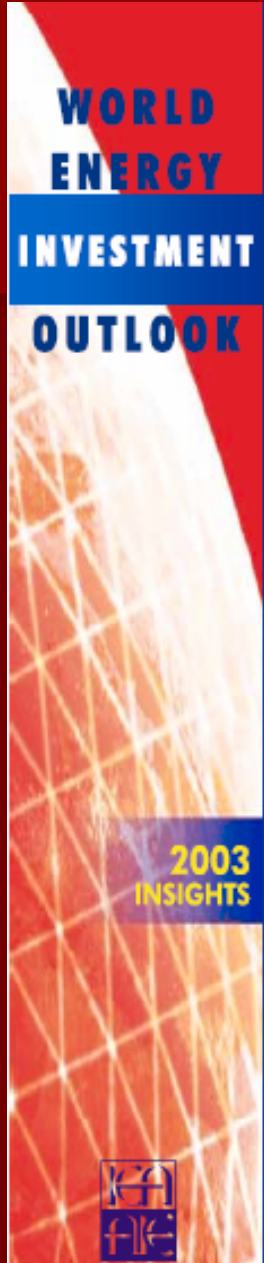
Milyar metre küp

Kaynak: Uluslararası Enerji Ajansı

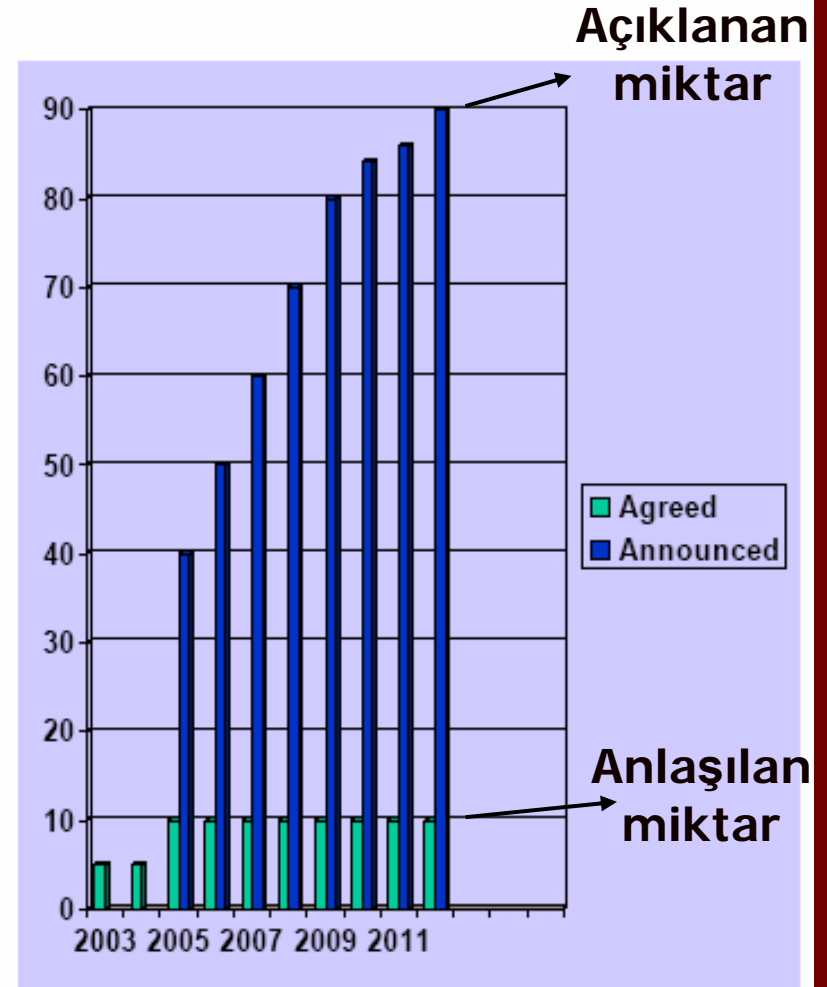
Gazprom – Uzbekneftegaz Anlaşması

Gazprom & Uzbekneftegaz

Gas Sector Co-operation (Strategic alliance December 2002)

- **Agreed**
  - E&P on PSA Basis
  - Equipment and Technology
- **Close to signature**
  - Interstate Agreement
  - Gas Sales Agreement

İlk aşamada, 30 milyar metreküplük gaz boru hattı inşası için anlaşılabilir (Eylül 2008)

Gazprom KazMunaiGaz Anlaşması

WORLD
ENERGY

INVESTMENT

OUTLOOK

2003
INSIGHTS

Gazprom & KazMunaiGaz

Gas Sector Co-operation (Interstate of 28 November 2001)

● KazRosGaz June 2002

- Market Kazakh Gas
- Karachaganak supply
- Treatment at Orenburg
- Delivery to Gazprom
- Marketed in CIS and Europe
- Volume at 4 BCM

Daha sonra yılda 8 milyar metre küpe çıkarıldı

Rusya: Genel Strateji

- Gaz ithalat bağımlılığı sağlamak,
- Alternatif olabilecek kaynakları kontrol etmek (*Türkmenistan, Kazakistan, Özbekistan, İran Azerbaycan?*)
- Gaz ihraç fiyatını arttırmak
  - Örnek: Azerbaycan ve Gürcistan'a: \$110'dan \$230'a (1000 metreküp) - Ocak 2007
- Fiyat ve diğer koşulları müzakere etmek. Gaz ve elektrik dağıtımını alt sektöründe kontrol hissesi karşılığı; (gaz depolama da dahil)

TOM
TROUW
Amsterdam
NETHERLANDS

Trouw
CWS/NYTS

CWS / CARTOONARTS INTERNATIONAL www.cartoonweb.com

RF Enerji Politikası

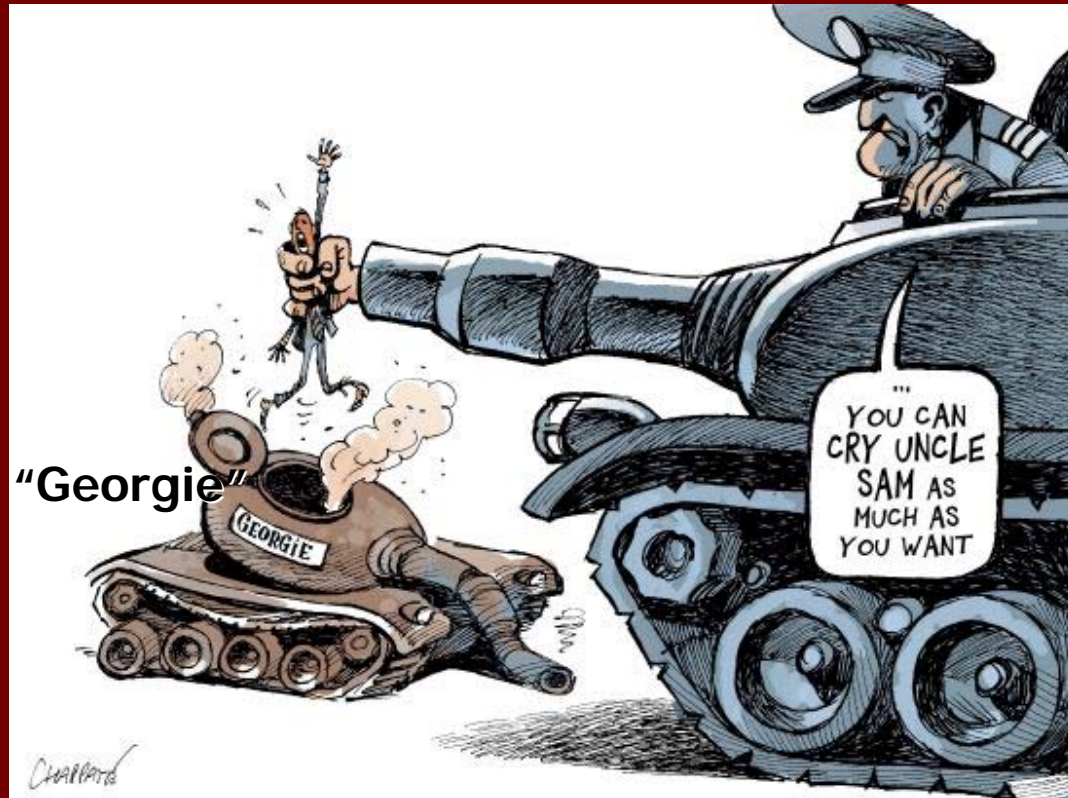
Tipik bir örnek: Ermenistan

- ARMROSGAZ: Gazprom hissesi % 45'ten % 58'e
- INTERUES'te Rus UES hissesi: 80 %
- Gazprom, İran-Ermenistan gaz boru hattının işletme hakkını devraldı
- RF, Armenian Telecom'un % 100 hissesine sahip
- Russian UES, Metsamor Nükleer Santrali'nin % 100 hissesine sahip
- RF; İran ve Türkmenistan'ın Avrupa'ya ihraç yollarını önemli oranda kontrol ediyor

Rusya – Gürcistan çatışması ve bazı "sonuçları"

(Enerji – jeopolitik: Enerji bağımlılığının "faturası")

Rusya

Şimdi
istediğin kadar
"Sam Amca"
diye ağla...

"Türkiye'nin Dış Politika Başdanışmanı, Irak'ta Hatalı İyimserlikten Endişeli"

(Rusya ile ilgili yorumu)

COUNCIL *on*
FOREIGN
RELATIONS
19 Eylül 2008

- "... Türkiye, Batı ile Doğu arasında, birini diğerine tercih edebilir mi? ...
- ... Herhangi bir Avrupa ülkesi, Rusya'ya karşı belli izolasyonist politikalar uygulayabilir. Türkiye bunu yapabilir mi? Sizden Türkiye'nin coğrafi koşullarını anlamanızı rica ediyorum.
- .. Rusya'yı ekonomik yönden izole ederseniz, Türkiye bunu kaldırabilir mi?... Maalesef şu gerçeği kabul etmeliyiz: **Türkiye Rusya'ya neredeyse % 75-80 bağımlı [enerjide]**. Bir ABD-Rusya veya NATO çatışması istemiyoruz.... Rusya veya Gürcistan'ın yapacağı stratejik hataların veya yanlış hesapların faturasını biz ödemek istemiyoruz..."

Aynı konuda, Başbakan Erdoğan:

■ Başbakan Erdoğan:

“Türkiye’nin herhangi bir tarafa çekilmesi doğru değildir. Bazı çevreler, Gürcistan olayından sonra Türkiye’yi, ya ABD ile ya da Rusya ile bir köşeye itmek istiyor.. Bir taraf bizim en yakın müttefikimiz. Diğer taraftaki Rusya ise, önemli ticaret hacmimiz olan Rusya. Biz milli çıkarlarımızın gerektirdiği doğrultuda hareket edeceğiz.”

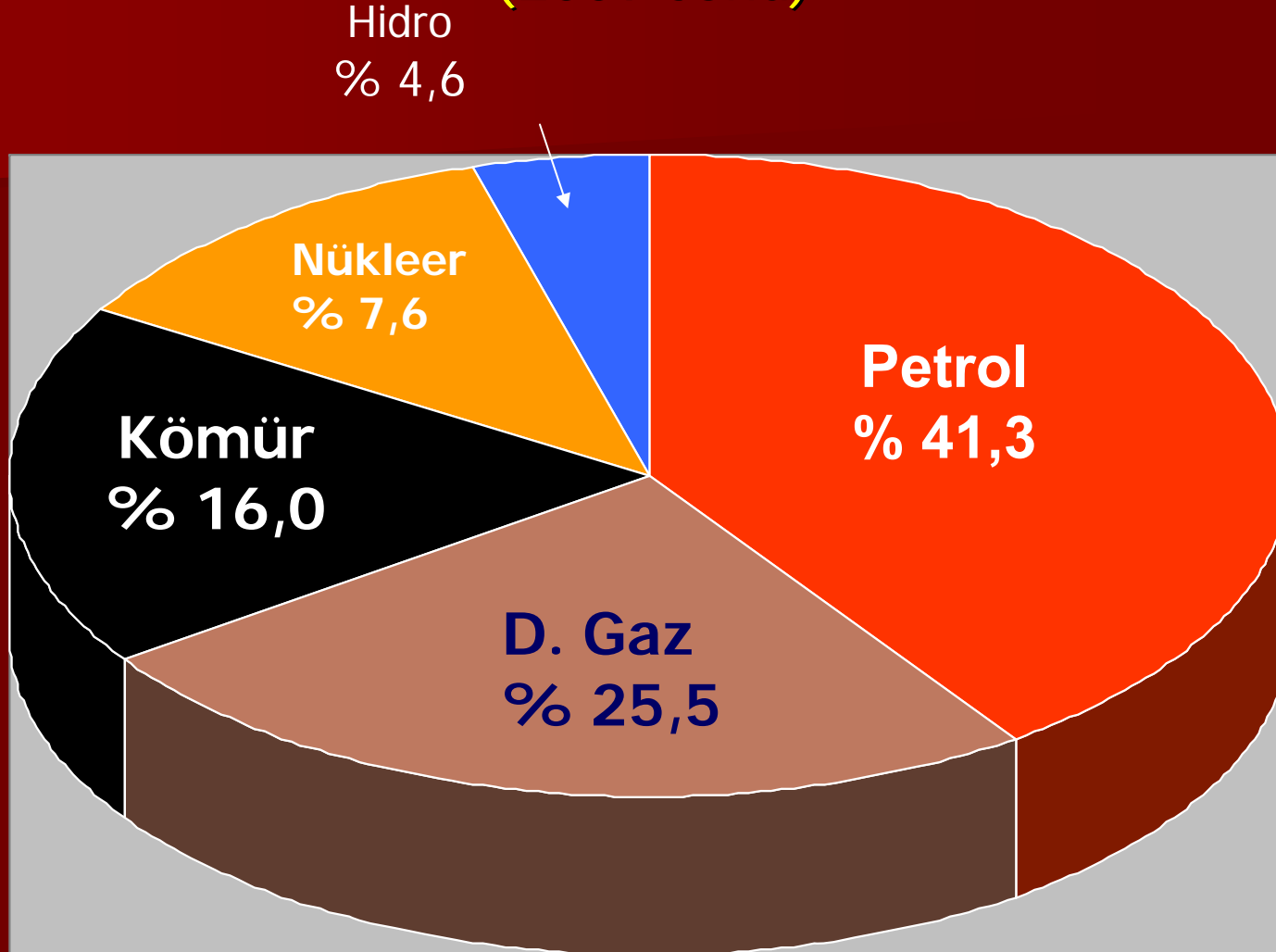
AB

Enerji Politikaları, (Stratejileri)

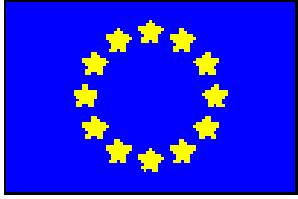

AB Kaynaklar Bazında Enerji Tüketimi

(2009 sonu)

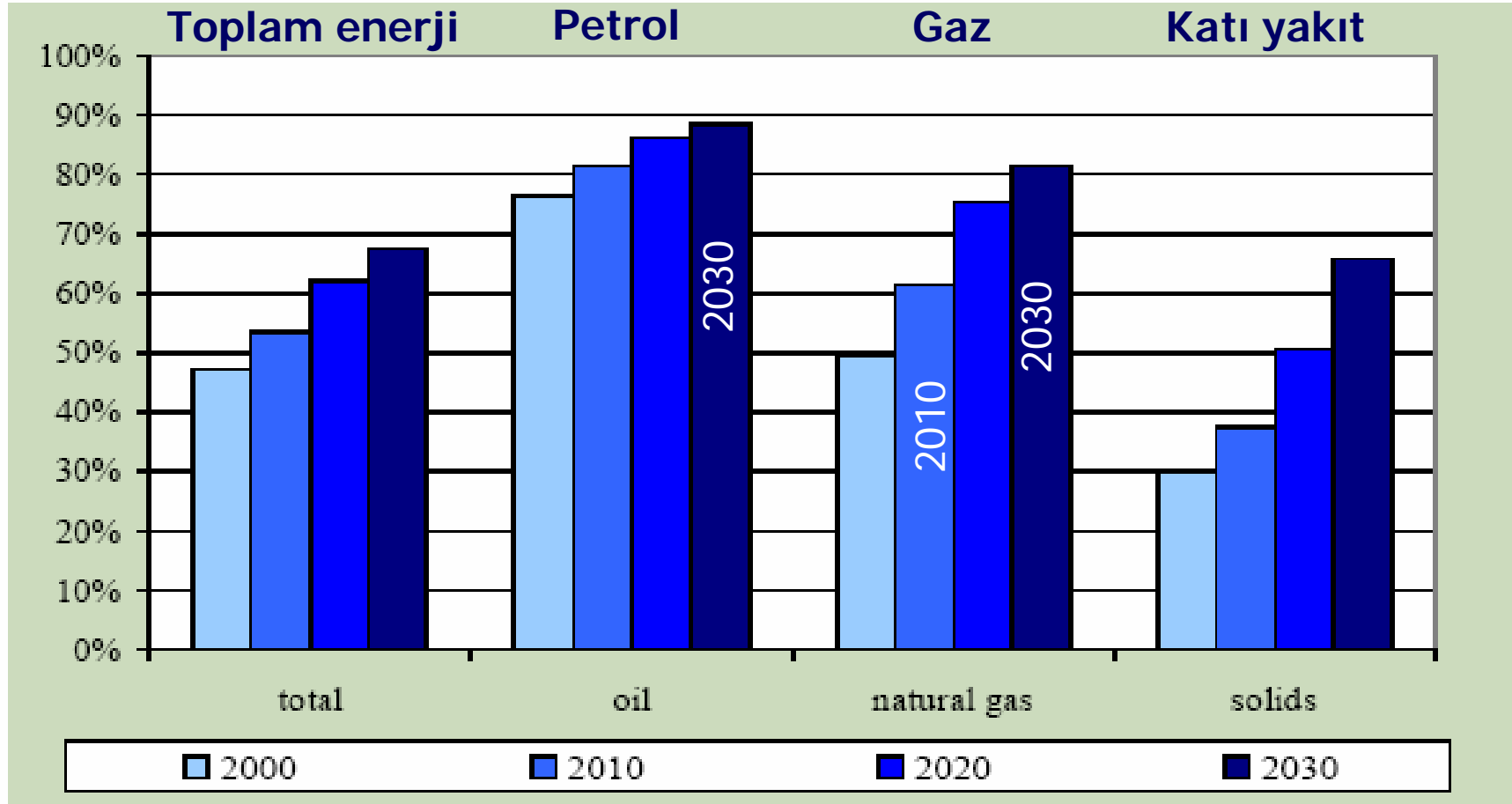

Kaynak: BP Statistical Review of World Energy, June 2010 (Rakamlar yuvarlanmıştır)

AB – 25

Artan Enerji İthalat Bağımlılığı; %

AB Enerji Stratejisi

- AB henüz iç piyasada tam rekabetçi bir düzen kuramadı. Tüm bu nedenlerle 6 öncelikli alan belirlendi:
  1. Rekabet ve **enerji iç pazarının serbestleştirilmesi**
  2. Enerji karışımının çeşitlendirilmesi
  3. Olası arz krizinde dayanışma (Topuluk düzeyinde)
  4. Yatırım ve teknoloji
  5. Sürdürülebilir kalkınma (İklim değişikliği ile rekabet ve arz güvenliği nasıl dengelenebilir?)
  6. Dış politika (Ortak bir Rusya politikası olmalı mı? Enerji politikası geliştirmek zaman, net ve esnek çerçeve gerektirir. Bu doğrultuda Komisyon, sürekli yenilenecek bir "Stratejik AB Enerji Değerlendirme Raporu" hazırlanması öneriyor.)

Energy 2020

Rekabetçi, sürdürülebilir ve güvenli enerji için bir strateji

EUROPEAN COMMISSION

Brussels, 10.11.2010
COM(2010) 639 final

**COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN
PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL
COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS**

Energy 2020
A strategy for competitive, sustainable and secure energy

{SEC(2010) 1346}

Yeni enerji stratejisi, 5 öncelik üzerinde odaklanıyor:

1. Enerjiyi daha verimli kullanan bir Avrupa yaratmak;
2. Gerçekten bütünleşmiş bir (Pan) Avrupa iç piyasasını kurmak;
3. Tüketiciyi güçlendirmek ve en üst seviyede enerji güvenliği temin etmek;
4. Teknoloji ve yeniliklerde Avrupa'nın liderliğini sağlamak;
5. AB enerji piyasasının dış (ilişkiler) boyutunu güçlendirmek.

Climate Action – Değişen Bir Dünya İçin Enerji

AB Hedefleri: "20-20-20"

AB Hedefleri

Biyoyakıt: en az % 10

Elektrik: Ulusal hedef

Isıtma, soğutma: Ulusal hedef

20% daha az sera gazı
less greenhouse gases

20% daha fazla yenilenebilir
more renewable energy

20% daha verimli enerji
more energy efficient

Avrupa'nın Enerji Öncelikleri

J.M. Barroso

Avrupa Komisyonu Başkanı

Avrupa Konseyi'ne Sunum, 4 Şubat 2011

ENERGY PRIORITIES FOR EUROPE

Presentation of J.M. Barroso,

President of the European Commission, to the European Council of 4 February 2011

Kapsam

- I. Enerji politikası neden önemli?
- II. Neden hemen harekete geçmeliyiz?
- III. Avrupa için rekabetçi, sürdürülebilir ve güvenli enerji, dört konuda taahhüt gerektiriyor:
  1. 2014'e kadar, (ortak) iç piyasanın sağlanması
  2. 2015'te "enerji adası" kalmaması
  3. Enerji verimliliğinin hızla arttırılması
  4. AB dış politikasında daha fazla koordinasyon

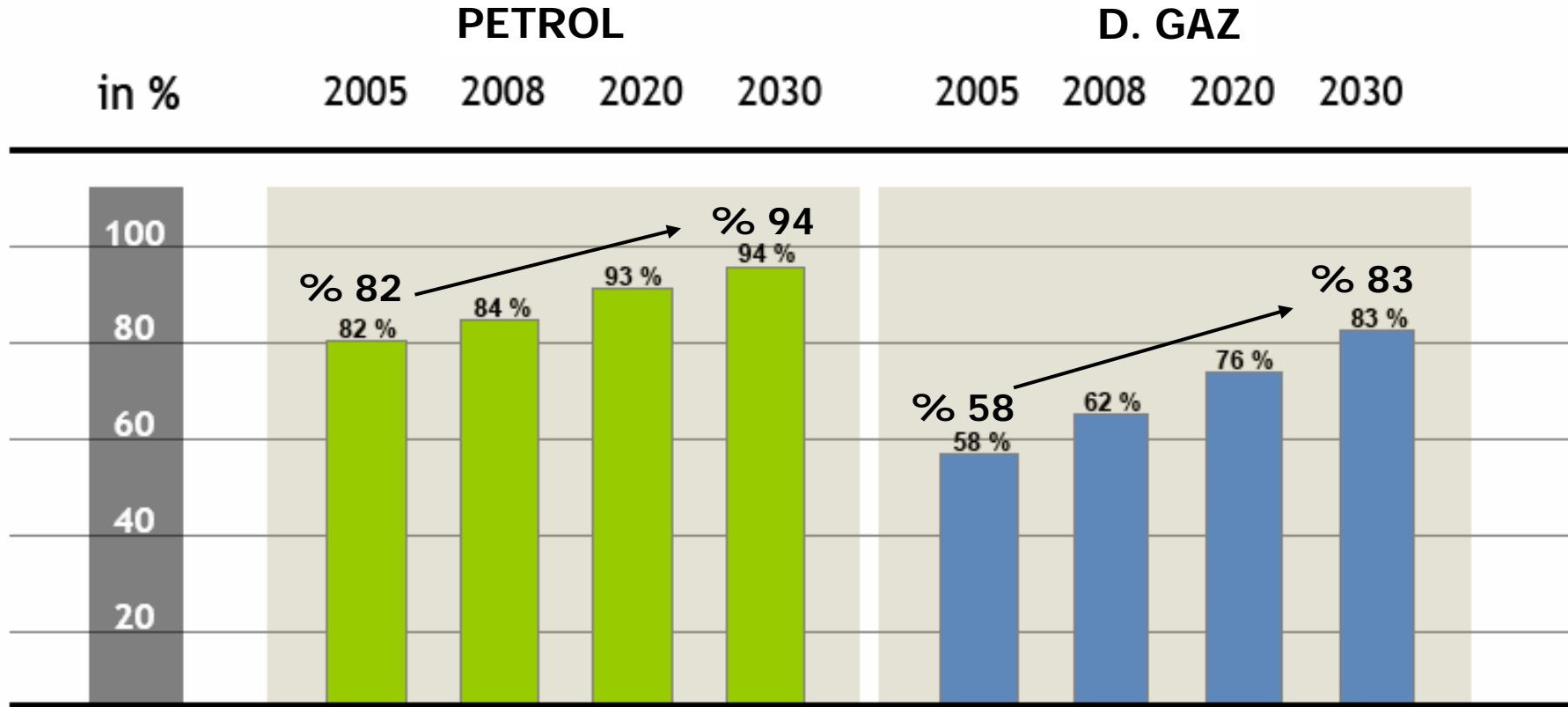
Enerji politikası neden önemli?

- AB yıllık GSH'sının % 2.5'ini enerji ithalatına ödüyor:
  - Petrole: 270 milyar €
  - Doğal gaza: 40 milyar €
- Daha iyisini yapabiliriz:
  - Gerçekten entegre (bütünleşik bir AB enerji piyasası, GSH'nın % 0.6 ile % 0.8 kadar artmasını sağlayabilir.
  - 2020'ye kadar 5 milyon yeni iş sağlanabilir.
  - Herbir tüketici tedarikçi/tarife değiştirerek yılda 100 € tasarruf sağlayabilir.

Neden hemen harekete geçmeliyiz?

- Enerji kaynaklı faaliyetler, AB sera gazı salımlarının % 80'ine neden oluyor
- İthalatımızın tamamı, karbon- yoğun fosil yakıtlar ve giderek pahalılaşıyor
- Birçok üye ülke, gazda tek bir tedarikçiye bağımlı
- AB, enerjiye erişimde giderek daha fazla rekabete girecek
- (Çoğu özel sektör olmak üzere) 2020'ye kadar Investment challenge around 1 trilyon € yatırım gerekiyor

Hemen harekete geçmezsek, enerjide ithalata bağımlılığımız giderek büyüyen bir tehdit olacak

2009 verileri

Yeni tedarikçiler?

Geleneksel stratejik tedarikçiler

Öne çıkmakta olan str. tedarikçiler

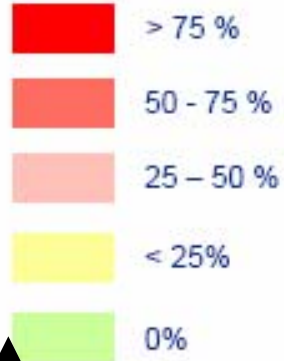

* LNG: Liquefied natural gas (Qatar, Algeria, Nigeria, etc.)

LNG: Sıvılaştırılmış gaz (Katar, Cezayir, Nijerya)

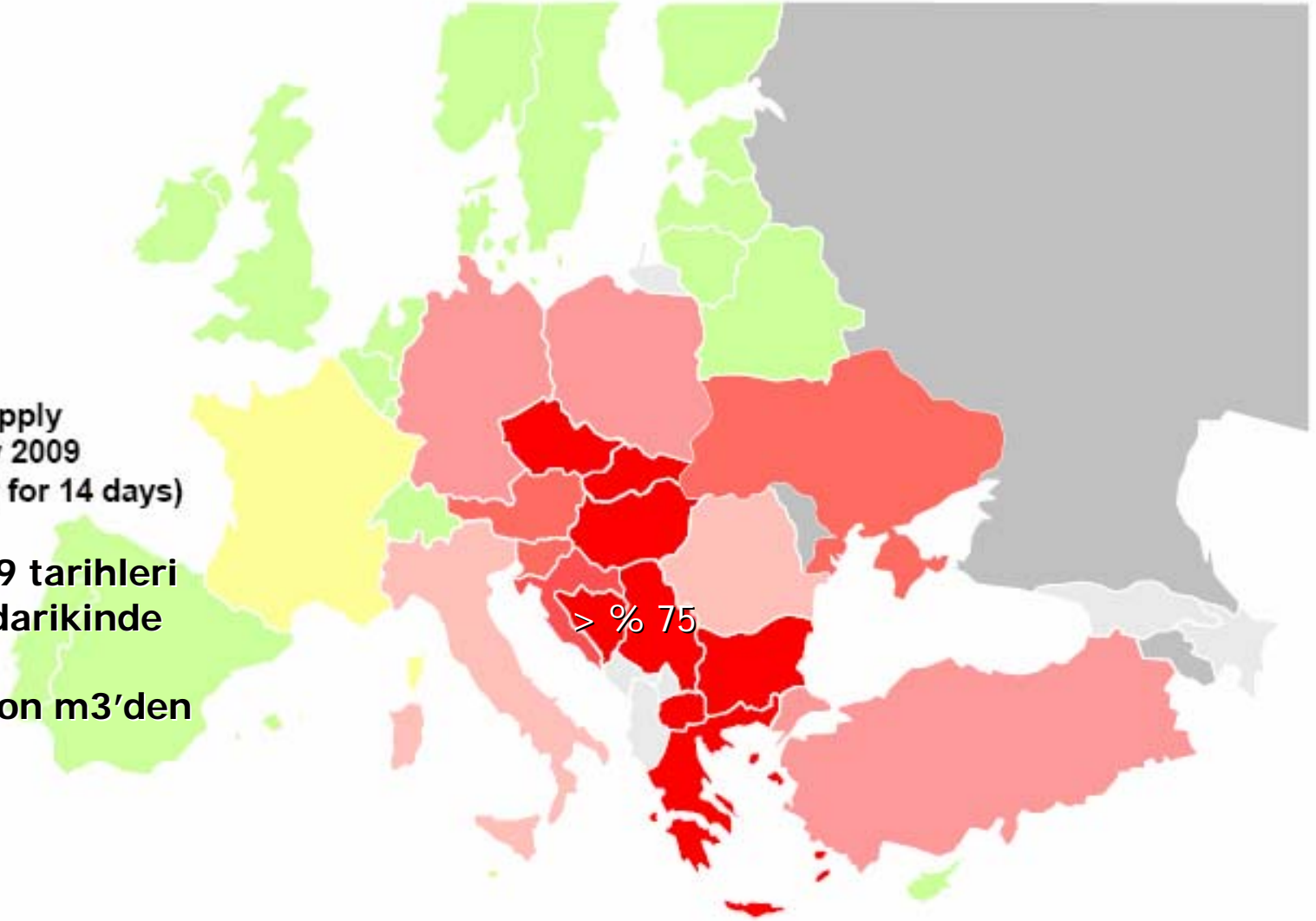

Ocak 2009 krizi, örnek oluşturmaktadır

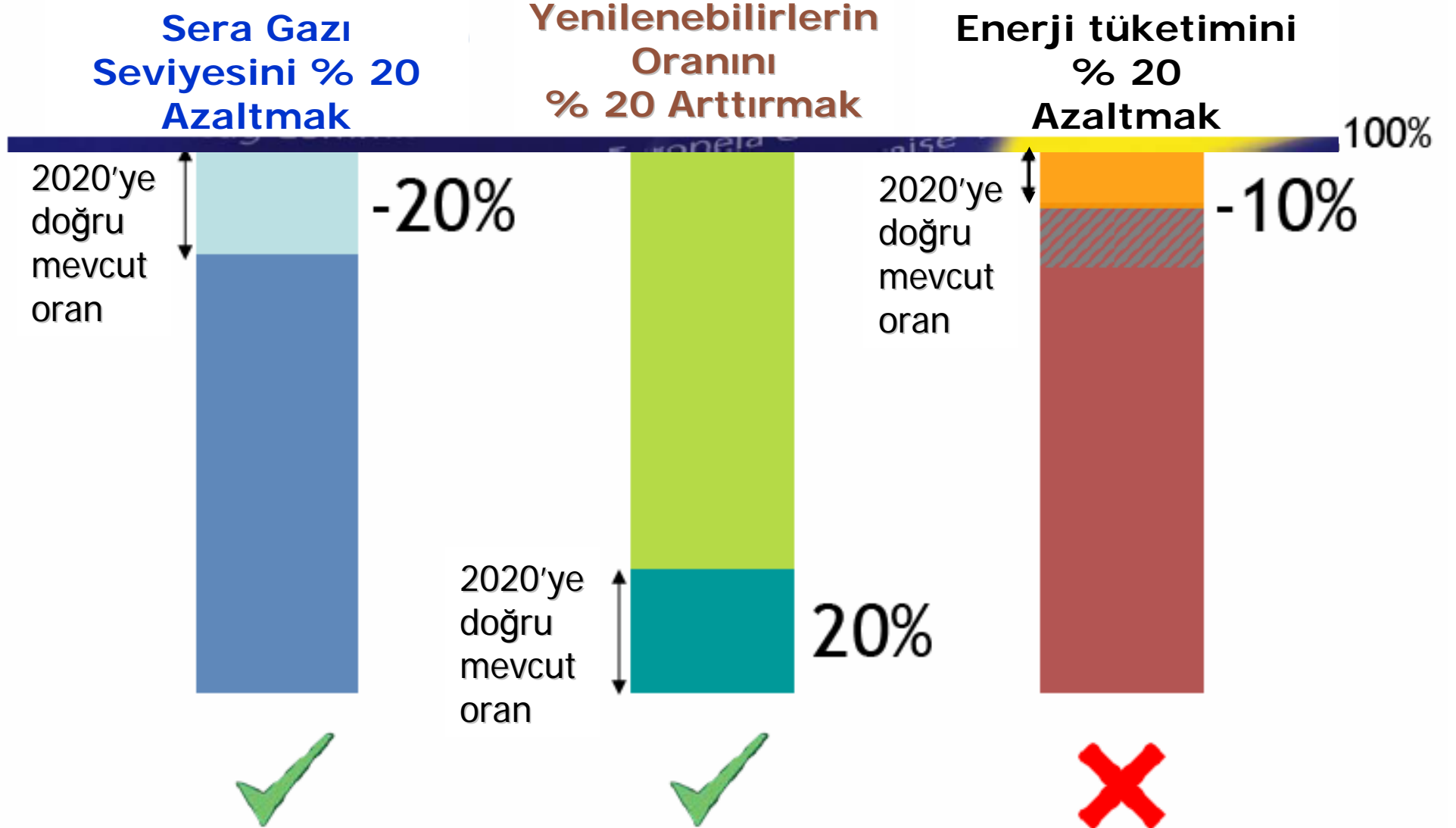

% of missing gas supply
from 6 to 20 January 2009
(- 300 million m³/day for 14 days)

6 – 20 Ocak 2009 tarihleri
arasında, gaz tedarikinde
% olarak kayıp
(günde 300 milyon m³'den
fazla kayıp)

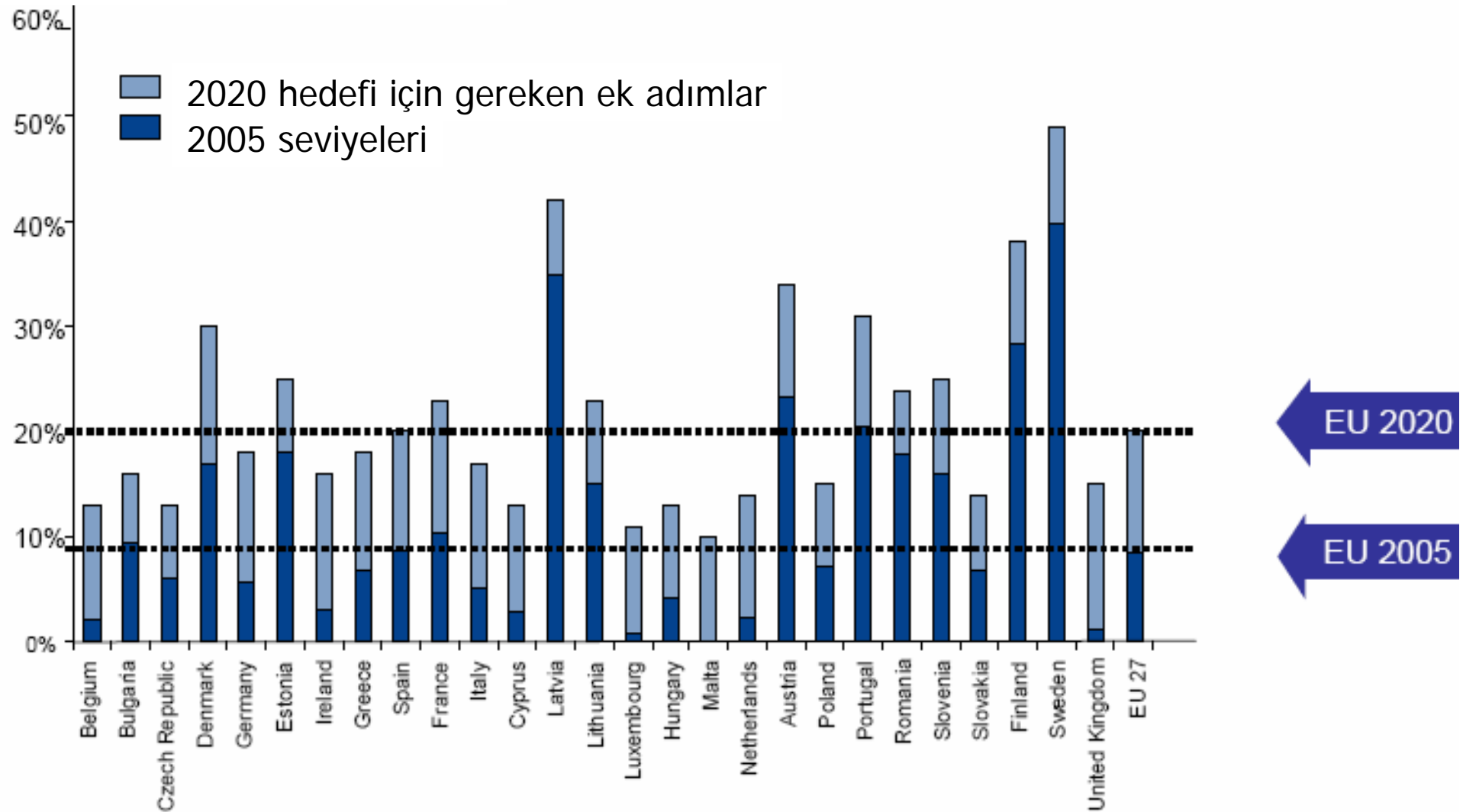

"20-20-20" Hedefimizde Durum

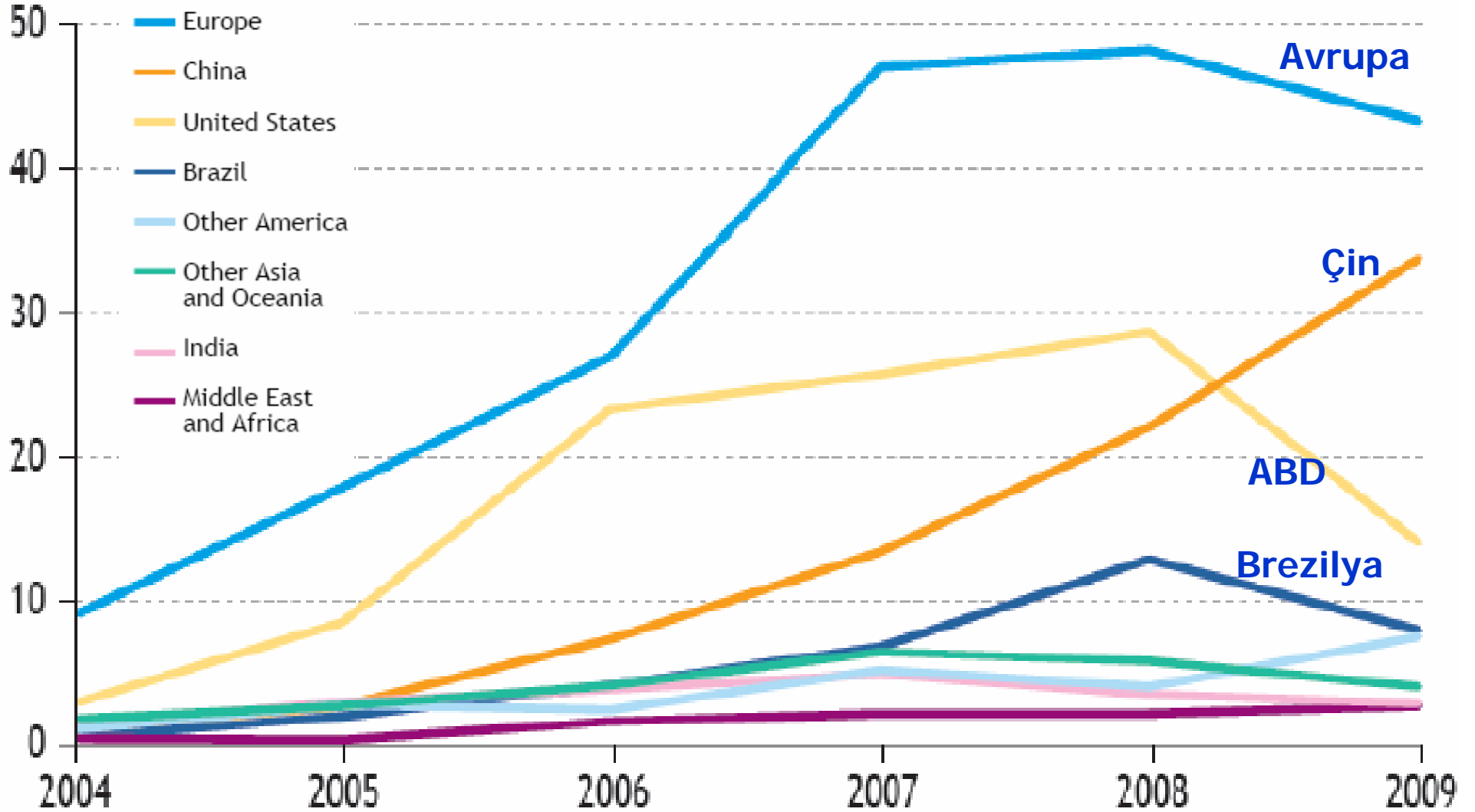

AB'nin "yenilenebilirdeki hedefi" ne anlama geliyor?

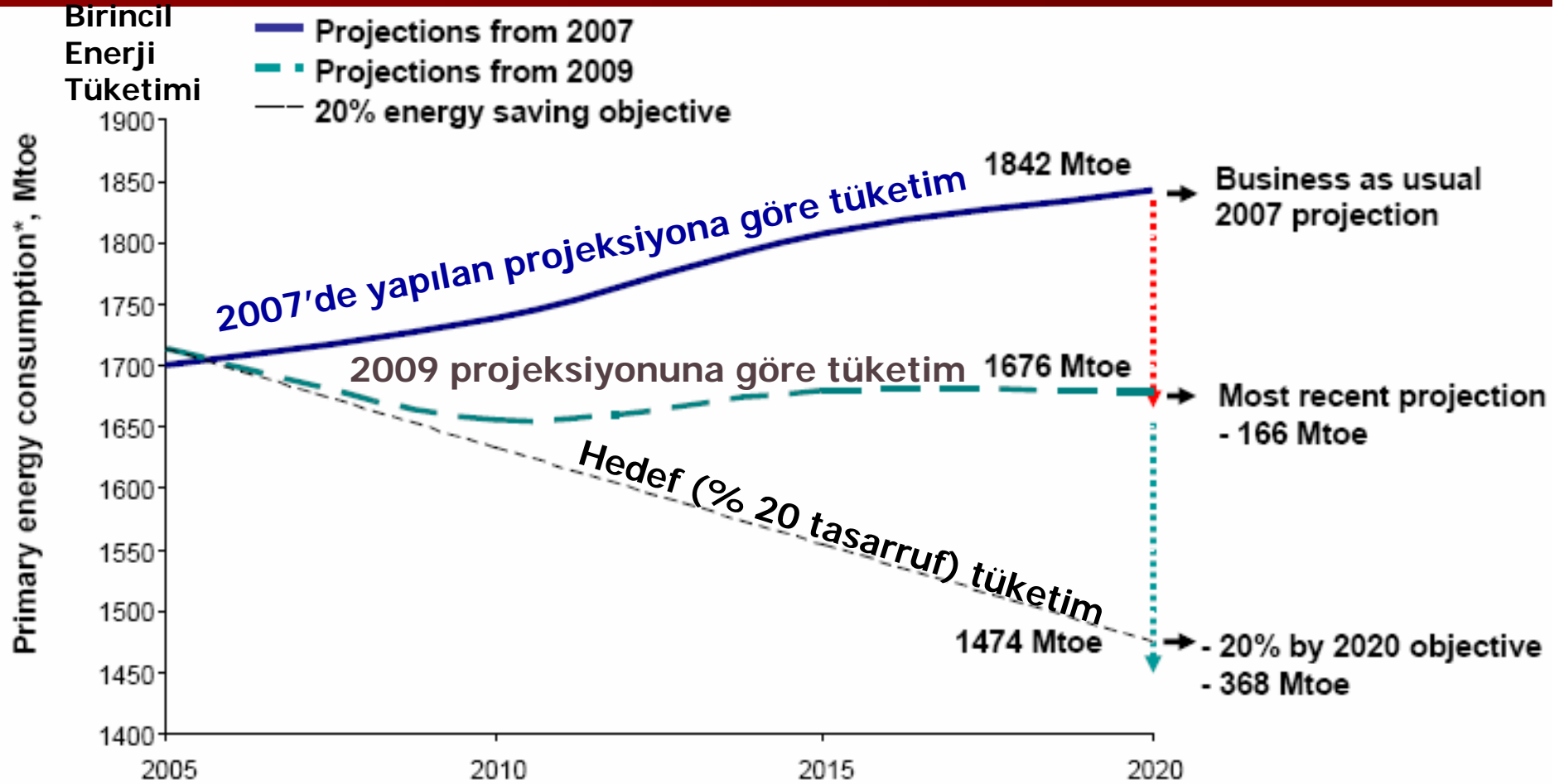
Toplam enerji karışımında
yenilenebilir kaynakların payı (%)

Yenilenebilir kaynaklara küresel yatırım artıyor

AB'nin, % 20 enerji tasarrufu hedefini tutturma çabaları rayında değil

* Gross inland consumption minus non-energy uses

Enerji tasarrufunda belli bir ilerlemeye karşın, bu eğilimle, 2020 yılında ancak % 10 tasarruf mümkün.

**Avrupa için rekabetçi,
sürdürülebilir ve güvenli enerji,
4 konuda taahhüt gerektiriyor:**

1. 2014'e kadar, (ortak) iç piyasanın sağlanması
2. 2015'te "enerji adası" kalmaması
3. Enerji verimliliğinin hızla artırılması
4. AB dış politikasında daha fazla koordinasyon

Taahhüt 1: 2014'e kadar, (ortak) iç piyasanın sağlanması

- Enerji piyasaları (hala) yüksek oranda "yoğun":
  - Yeni girişimcilerin ve bağımsız tedarikçilerin teşvik edilmesine gereksinim var
  - Tüketicilerin tedarikçi değiştirmesi teşvik edilmeli
- Özel sektör, planlamak ve yatırım yapabilmek için yasal berraklık ve kesinlik ister
- AB ise:
  - Açık ve rekabetçi enerji piyasaları,
  - Bütünleşik ve akıllı altyapı ister

Taahhüt 2: 2015'te "enerji adası" kalmaması

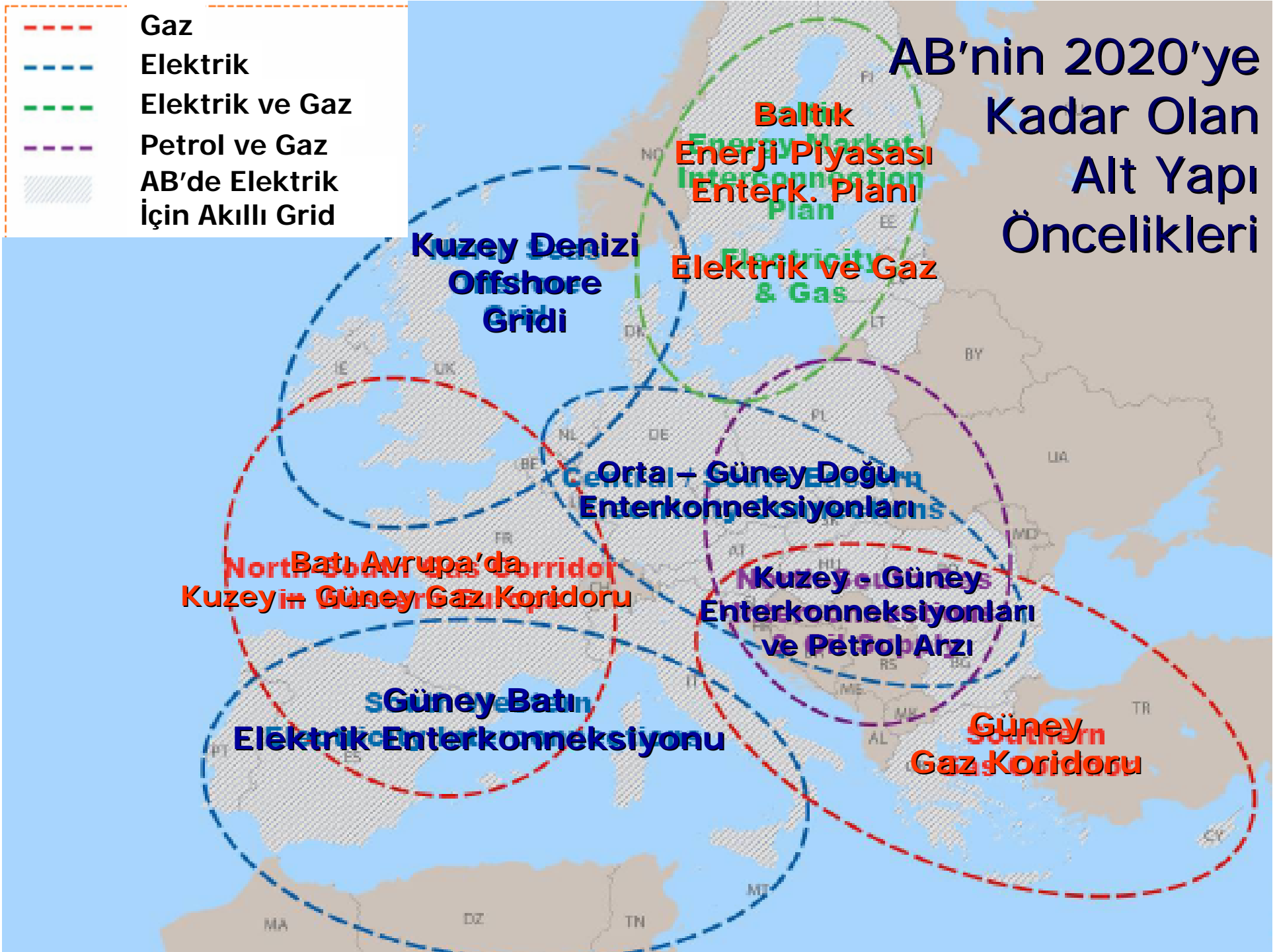
- Halen AB elektrik tüketiminin sadece % 3'ü, üye ülkeler arasında alınıp satılıyor
- Çeşitli bölgeler, AB'nin geri kalan kısmı ile enterkonnekte (bağlantılı) değil
- Tam enterkonneksiyon için anahtar koşullar:
  - Gelecekteki talep ve teknolojik gereksinimlerle ilgili kesinlik
  - Ticari kazanç beklentisi
  - Tarife düzenlemelerinde düzelme
  - Uzun süren yetkilendirilme sürecinin kısaltılması

Taahhüt 2: 2015'te "enerji adası" kalmaması

- AB'nin müdahil olması şu açılardan yararlı olabilir:
  - Öncelikler için uzun erimli bir vizyon sağlanması
  - İzin süreçlerinin basitleştirilmesinin garanti edilmesi
  - AB'nin çıkarlarına hizmet edecek ve birden fazla ülkeden geçen (sınır aşan) projelere "Channel financing"

AB'nin 2020'ye Kadar Olan Alt Yapı Öncelikleri

- Gaz
- Elektrik
- Elektrik ve Gaz
- Petrol ve Gaz
- AB'de Elektrik İçin Akıllı Grid

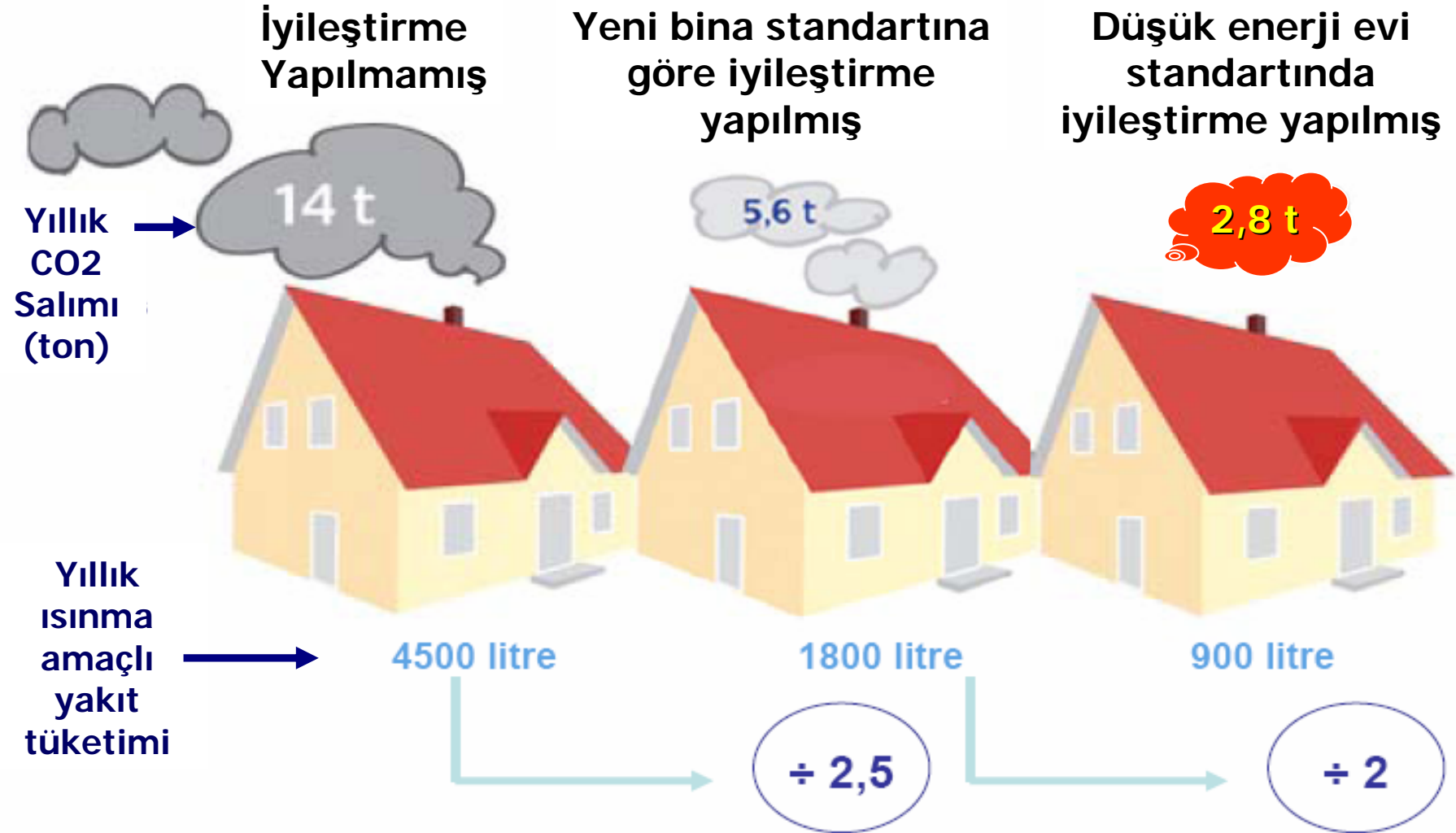
Taahhüt 3: Enerji verimliliğinin hızla arttırılması

- Enerjinin verimli kullanımının sağlayabileceği yararlar:
  - AB'nin 2020 yılı enerji faturasını 200 milyar € azaltabilir
  - Tüketicilerin yıllık faturalarında konut başına 1000 € tasarruf sağlayabilir
  - 2020 yılı CO₂ salımını 740 milyon ton düşürebilir
  - 2020 yılında, 2 milyon yeni istihdam sağlayabilir

Taahhüt 3: Enerji verimliliğinin hızla arttırılması

- Buna karşın mevcut uygulamalar itibarı ile:
  - 2020 yılında ancak % 10 tasarruf sağlayabileceğiz
  - Ulaştırma sektöründe ve binalarda yapılmamış çok fazla iş ve düzeltilebilecek potansiyel var
- Örneğin kamu sektörü şu konularda öncülük yapabilir:
  - Kamu binaları, AB konutları toplamının % 12'sini oluşturuyor
  - 2012 yılı için, yeni yapılacak ve yenilenecek binalar için verimlilik standartları belirlenebilir

Enerji verimliliğinin artırılması, 1970'lerde inşa edilmiş 150 m²'lik bir konut için ne anlama gelir?

Taahhüt 4:

AB dış politikasında daha fazla koordinasyon

- AB = Dünya enerji tüketiminin % 20'si
- AB = Dünyanın en büyük enerji ithalatçısı
- AB'nin yapması gerekenler:
  - Güney ve doğu komşularını kendi enerji piyasasına entegre etmek ve anahtar tedarikçilerle işbirliğini güçlendirmek
  - Kaynakları ve güzergahları daha da çeşitlendirmek (Ör: Güney Koridoru)
  - Alım anlaşmalarında, üretici ülkelerle pazarlıkta, tek "arayüz" oluşturmak
  - establish an EU mutual information mechanism by 1 January 2012 to cover all agreements with third countries

AB Stratejik Enerji Raporu

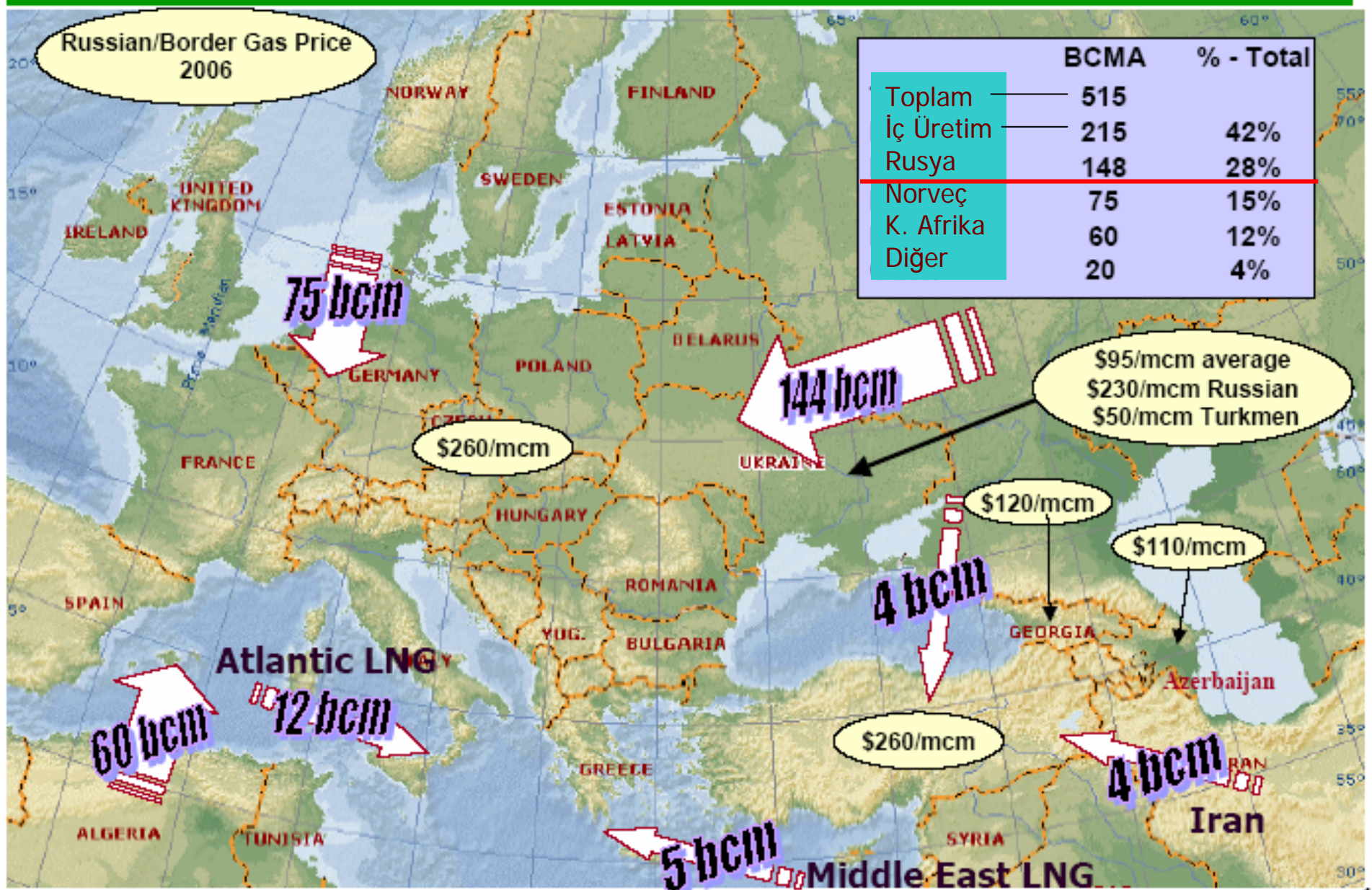
Second Strategic Energy Review (2. Gzden Geçirme)

Komisyon, 5 maddelik bir AB Enerji Güvenliği ve Dayanışma Eylem Planı nermektedir:

1. Alt yapı gereksinimi ve enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesi
2. Enerji ve dış politik ilişkiler
3. Petrol ve gaz stokları, krize karşı tedbirler
4. Enerji verimliliđi
5. AB'nin yerli enerji kaynaklarının en iyi biçimde kullanımı

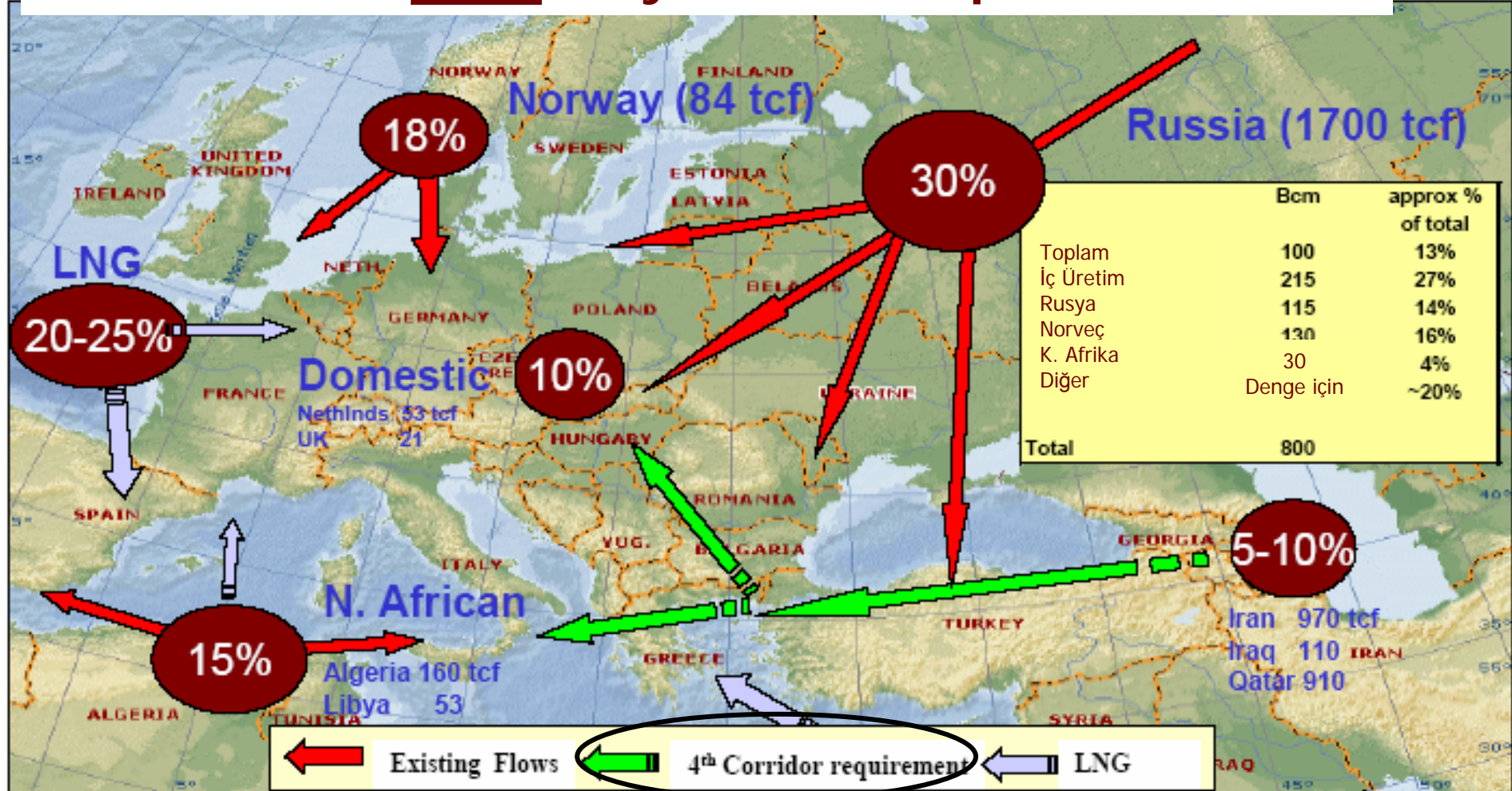
Avrupa Gaz Tüketimi (2004): 515 milyar metre küp

Avrupa Potansiyel Gaz Temini (2030): 800 milyar metre küp

- Russia Projects: Europol Expansion, NEGP, Bluestream Expansion
- Numerous Regas terminals under appraisal/consideration – not all will go ahead
- New supply source from North Africa and Middle East
- Caspian Gas potential to Europe.

**4. Koridor:
Türkiye**

AB Elektrik Üretim Sektöründe Mülkiyet Yapısı

- Almanya: Özel/Belediye
- Avusturya: Kamu
- Belçika: Özel
- Fransa: Kamu
- Finlandiya: Kamu
- Hollanda: Özel/Belediye
- İngiltere: Özel
- İrlanda: Kamu
- İtalya: Kamu
- Portekiz: Kamu
- Yunanistan: Kamu
- İspanya: Özel

**Görüldüğü gibi,
AB üyesi ülkelerin çoğunda,
elektrik üretimi, kamu
mülkiyetindedir.**

David Hall,
Kamu Hizmetleri Uluslararası Araştırmalar Birimi

- “Toptan elektrik piyasalarında faaliyet gösteren üretici firmaların öncelikli amacı, fiyatların düşmesini sağlamak **değildir**.
- Bu firmaların öncelikli amacı, yatırımların azami miktarda geri dönmesini sağlamaktır. Bu nedenle de temel strateji, rekabeti en aza indirmektir.
- AB ülkelerinin hemen hepsinde, üretim kapasitesinin % 60’dan fazlası, 3 veya daha az şirketin kontrolündedir.
- Piyasayı ellerinde tutan şirketler, hem piyasa hakimiyetlerini sürdürmek, hem de masraflarını azaltmak amacı ile birleşmektedirler.

David Hall,

Kamu Hizmetleri Uluslararası Araştırmalar Birimi

- Ulusal hükümetler ise, bu birleřmelere müsamaha göstermenin de ötesinde, destek vermektedirler.
- Çünkü ulusal şampiyonlara sahip olmak istemektedirler. Sadece ülke içinde değil, Avrupa'da da rekabet gücüne sahip olabilecek kadar büyük ulusal şirketlere sahip olmak istemektedirler."
- EON ve RWE, Almanya piyasasının yarısından fazlasını kontrol etmektedir. Belçika'da Electrabel hakim durumdadır.
- Fransa'da devlet şirketi EDF, İtalya'da ENEL, hakim şirketlerdir.
- Avrupa piyasasını kontrol etmek için hızla ilerleyen dev ise, Rusya'nın UES şirkettir.

Enerji sektörü stratejik; yabancıya kaptırmayız!` 18 Nisan 2006, Sabah

Enerji sektörü stratejik yabancıya kaptırmayız!`

İngiltere`nin en büyük enerji şirketi Centrica`nın Rus Gazprom`a satılması gündeme gelince İngiliz Sanayi Bakanı Johnson, `Bu sektör çok önemli gerekirse yasa değişikliğine gideriz` dedi.

Temmuz 2005`te ilk olarak Fransız Danone şirketinin ABD`li Pepsi Co. tarafından alınmasının engellenmesiyle başlayan ekonomide ulusalcılık eğilimi Avrupa genelinde hızla yayılıyor. Geçtiğimiz aylarda Avrupa Birliği`ne (AB) üye ülkelerin kendi enerji sektörlerini yabancılar kaptırmamak için şirket satışlarını siyasi seviyede engellemesiyle tırmanan ulusalcılık akımı sonunda AB`nin ekonomik olarak en liberal ülkesi olarak bilinen İngiltere`ye de sıçradı. Edinilen bilgilere göre İngiltere Hükümeti bu yıl içerisinde şirket alımlarına yönelik yasasını

GÜNÜN MANŞETLERİ

- Beyoğlu Adliyesi`ne baskın!
- İstanbul`da domuz gribi vakası kesinlikle...
- Davutoğlu`nun kitapları yok sattı
- Levent Ersöz`ün Yol-İş`ten talebi
- Herkes vergi indirim peşinde
- Soylu, tekrar aday oluyor
- ABD askeri arkadaşlarına dehşet saçtı
- Sri Lanka`da kan gövdeyi götürüyor
- Tapusunu değiştirmeyene ceza geliyor

- İngiltere`nin en büyük enerji şirketi Centrica`nın Rus Gazprom`a satılması gündeme gelince İngiliz Sanayi Bakanı Johnson, **“Bu sektör çok önemli, gerekirse yasa değişikliğine gideriz”** dedi.

ABD de farklı değil: " *Free-Trade Firefight* *A Chinese bid for American oil giant Unocal has* *Congress baring its protectionist fangs*"

By Matthew Benjamin
Posted 7/10/05

Free-Trade Firefight

A Chinese bid for American oil giant Unocal has Congress baring its protectionist fangs

By Matthew Benjamin
Posted 7/10/05

- ABD'nin 9. en büyük petrol şirketi UNOCAL'e, Çin'in CNOOC şirketi 18,5 milyar dolar, ABD'li Chevron 16,6 milyar dolar teklif etti.
- ABD Temsilciler Meclisi, büyük çoğunlukla, ABD'li bir şirketin Çin şirketi tarafından alınmasını yavaşlatacak veya durduracak 2 önlemi kabul etti.
- Bir kara mizah örneği olarak; Çin Komünist Partisi de, Kongre'ye serbest piyasaların değeri konusunda akıl verdi.

ABD Temsilciler Meclisi, Dubai Ports World şirketinin ABD'deki 6 limanı işletmesine yönelik sözleşmenin iptaline karar verdi.

3/11/2006

ABD istemedi, Dubai pes etti

ABD limanlarında tirajikomik güvenlik skandalı yaşıyor. ABD Temsilciler Meclisi Tahsisler Komitesi, Dubai Ports World şirketinin ABD'deki 6 limanı işletmesine yönelik sözleşmenin iptaline karar verdi.

■ 2'ye karşı 62 oyla iptali istendi

ABD Temsilciler Meclisi Tahsisler Komitesi, Başkan Bush'u hiç dinlemeyerek, 2'ye karşı 62 oyla şirketin sözleşmesinin iptal edilmesine karar verdi ve "45 günlük ek inceleme süresi" ara formülünü bile dikkate almadı.

**“Ele verir talkını
Kendi yutar salkımı...”**

Türkiye'ye Enerji Alanında AB Baskısı

Enerji faslının
açılmaması

Nabucco'dan gazın
% 15'ini alamazsınız

"Hub" olamazsınız,
sadece transit olun

Standart dışı geçiş
ücreti talep
edemezsiniz

BOTAŞ ve finansman sorunları

BOTAŞ 2 MİLYAR YTL'LİK KDV'Yİ ÖDEMEDİ, MALİYE BAKANLIĞI İCRAYA...

Yayın : **Vatan** Tarih : **23.11.2007** Boyut(stxcm) : **18** İl : **İstanbul**
Sayfa : **9** Periyod : **Günlük/Gazete** Tel : **0212 354 54 54** Tiraj : **197.500**

Metin + -

BOTAŞ 2 milyar YTL'lik KDV'yi ödemedi, Maliye Bakanlığı icraya verdi

ENERJİ Bakanlığı'na elektrik üretmesi için verdiği doğalgazın parasını alamayan BOTAŞ'ın, ithal ettiği gazın 2 milyar YTL'ye yakın tutardaki KDV'sini ödemediği ortaya çıktı. Maliye Bakanlığı'nın 305 milyon YTL'lik ÖTV borcunu ödemediği için hakkında icra işlemi başlattığı BOTAŞ, 1,7 milyar YTL kredi kullanmak durumunda kalırken, alacağının 10,5 milyar YTL'ye geçtiği bildirildi.

BOTAŞ'ın mali durumu TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'ndaki bütçe görüşmelerinde gündeme geldi.

Yayın : **Zaman** Tarih : **23.11.2007** Boyut(stxcm) : **20** İl : **İstanbul**
Sayfa : **13** Periyod : **Günlük/Gazete** Tel : **0212 454 1 454** Tiraj : **540.000**

Metin + -

Botaş, Gümrük Müsteşarlığı'na borçlu

Enerji Bakanlığı'na elektrik üretmesi için verdiği doğalgazın parasını alamayan Botaş'ın, ithal ettiği gazın 2 milyar YTL'ye yakın tutardaki KDV'sini ödemediği ortaya çıktı. Maliye'nin 305 milyon YTL'lik ÖTV borcunu ödemediği için icra işlemi başlattığı Botaş, 1,7 milyar yeni lira kredi kullanmak durumunda kalırken, alacağı 10,5 milyar YTL'yi geçti. TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'ndaki bütçe görüşmelerinde CHP Trabzon Milletvekili Akif Hamzacebi, Botaş'ın ithalde alınan KDV'yi ödemediği için borcunun Gümrük Müsteşarlığı tarafından taksitlendirilmesine işaret etti. Gelir İdaresi Başkanlığı'nın KDV için asla taksitlendirme yapmazken, Gümrük Müsteşarlığı'nın taksitlendirmeye gitmesinin son derece yanlış olduğunu kaydetti. Maliye Bakanlığı, Müsteşarı Hasan Basri Aktan ise Botaş'ın ithalden alınan KDV'de ödemediği için oluşan 1,8-2 milyar YTL'lik vergi borcunun Gümrük Müsteşarlığı tarafından taksitlendirildiğini belirterek, "Erteleme Gümrük tarafından yapıldı. Bizim prensiplerimize uymayan bir biçimde olmuştur." dedi.

Zaafa düşür,
Eleştir,
Özelleştir...

"The 15% demand has gone,"

11 May 2009
The Guardian

- "The 15% demand has gone," Andris Piebalgs, the EU commissioner for energy, told the Guardian. "We've agreed on cost-based transit. We're very close to a conclusion." A senior Czech official organising the summit likened the negotiations to "bargaining in an Istanbul souk", while an EU envoy to the region worried that "nothing is done until it's done".
- "This is a complete breakthrough," said a senior EU official involved in the tough negotiations with Turkey. **"The Turks have accepted our terms. There is no conditionality."**

Türkiye geri adım attı, Nabucco'da imza atılıyor

GÜVEN ÖZALP Brüksel

Milliyet.com.tr
BASINDA GÜVEN
12 Mayıs 2009, Salı

AB kaynaklı açıklamalara göre Nabucco'da, Türkiye'nin 'geçiş ücreti alma' ve 'yüzde 15'lik indirimli alım' konularında geri adım atması sonucu imza aşamasına gelindi. Ankara sessizliğini koruyor. BOTAŞ, 'Haberimiz yok' dedi

güncellenme zamanı 12.5

BOTAŞ:

"Haberimiz yok.."

Milliyet, 12 Mayıs 2009

"We are not aware"

■ BOTAŞ: Şu anda bize ulaşan bir bilgi yok!

Nabucco projesinde uzlaşmaya varıldığı haberleri BOTAŞ'ı karıştırdı. Nabucco hattının büyük bölümünün toprakları üzerinden geçmesi öngörülen Türkiye, taşınacak gazın yüzde 15'ini almak istiyordu.

Türkiye'nin bu talepten vazgeçtiği iddialarını BOTAŞ doğrulamadı.

Yetkililer, şunları kaydetti: "Türkiye açısından durum böyle değil. Bizim arz güvenliğini sağlamak gibi bir sorumluluğumuz da var. Ancak biz hiçbir zaman 'yüzde 15'lik payı almazsak bu proje olmaz' demedik. Yani yüzde 15 ön koşul değil. Yüzde 15 gazın Türkiye'ye verilmesine makul gerekçeyle karşı çıkılırsa bunu kabul ederiz. Ancak şu anda bize ulaşan bu yönde bir bilgi yok."

'Transit ücret istemedik'

Türkiye'nin benzer projelerde de yüzde 15 pay isteme ve transit ücret talep etmeme kuralını işlettiğini aktaran yetkililer, "Uluslararası görüşmeler Dışişleri Bakanlığı'nın koordinasyonunda. Biz daha çok Türkiye içindeki koordinasyonu sağlıyoruz. Konunun Dışişleri ile görüşülmüş olması ihtimali de var" dedi.

(Dönemin) TBMM Enerji ve Sanayi Komisyonu Başkanı Aksoy: 'Doğalgaz sıkıntısını önlemek için Botaş hızla özelleştirilmeli'

ZAMAN **ONLINE**
internetin ilk Türk Gazetesi

21 Şubat 2008, Perşembe

'Doğalgaz sıkıntısını önlemek için Botaş hızla özelleştirilmeli'

Zaman'ın dün gündeme taşıdığı enerji krizi kamuoyunda geniş yankı buldu. TBMM Enerji ve Sanayi Komisyonu Başkanı Soner Aksoy, bu zor dönemde Türkiye'yi gazsız bırakmayan Rusya'ya teşekkür etti.

- "Doğal gazda arz güvenliğinin sağlanması için öncelikle **Botaş'ın özelleştirme süreci çok hızlı tamamlanmalı**, gaz ithalatı özel sektöre açılmalı. Ayrıca bakanlık elektrik üretim ve dağıtımını hızla özelleştirmeli; ancak bu konuda geç kalınıyor."